

Bundel van de Vergadering Algemeen Bestuur Laborijn van 17 december 2021

- 1 Opening en vaststelling agenda
- 2 Vaststelling verslag vorige vergadering
AB 20210709.docx
- 3 Mededelingen
- 3.a Brief van de provincie Gelderland in reactie op de begroting
brief provincie Gelderland reactie op begroting 2022.pdf
- 3.b Huisvesting Laborijn
Presentatie door Aestate
- 4 Besluitvorming
- 4.a Advies inzake aanbesteding accountantdiensten
Advies DB aan AB inzake Europese aanbesteding accountantsdiensten.docx
- 4.b Voorstel tot wijziging van het besluit mandaat directeur 2019
Voorstel tot wijziging besluit mandaat directeur Laborijn 2019.docx
2e besluit tot wijziging van het besluit directeur Laborijn 2019 .docx
- 4.c Advies inzake dienstverlening aan Doetinchem m.b.t. bijzondere bijstand
Advies DB aan AB inzake dienstverlening aan Doetinchem in het kader van de bijzondere bijstand.docx
- 5 Bespreking
- 5.a Managementletter
Reactie aanbevelingen uit managementletter accountant - DB aan AB.docx
Managementletter w.g.pdf
- 5.b 2e Begrotingswijziging 2021
Aanbiedingsbrief DB aan AB.docx
2e begrotingswijziging 2021.pdf
- 6 Rondvraag
- 7 Sluiting

Overleg: **Algemeen Bestuur Laborijn**

Datum: **9 juli 2021**

Aanwezig:

de heer J.C. Wikkerink	: Lid AB/DB, wethouder gemeente Aalten
de heer E.J. Huizinga	: Voorzitter AB/DB, wethouder gemeente Doetinchem
de heer F.H.T. Langeveld	: Lid AB, wethouder gemeente Doetinchem
de heer M.G.E. Som	: Lid AB/DB, wethouder gemeente Montferland
de mevrouw G.J.M. Mijnen	: Lid AB, wethouder gemeente Montferland
de heer J. Spruit	: Plv. Algemeen directeur Laborijn (secretaris)
de heer M. Hendriksen	: Juridisch beleidsadviseur Laborijn (verslag)

Afwezig met kennisgeving:

de heer T.M.M. Kok	: Lid AB, wethouder gemeente Aalten
--------------------	-------------------------------------

---

1. Opening en vaststelling van de agenda

De voorzitter opent de vergadering en heet iedereen van harte welkom. De voorzitter heeft met de accountant afgestemd dat deze in de vergadering niet aanwezig hoeft te zijn. De accountant heeft de jaarstukken besproken met de auditcommissie. De leden van de auditcommissie zijn vandaag aanwezig. De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

2. Vaststellen van het verslag van de vorige vergadering

Er zijn geen opmerkingen naar aanleiding van het verslag van de vergadering van 9 april 2021 en het verslag wordt ongewijzigd vastgesteld.

3. Mededelingen

Aan de mededelingen is toegevoegd een document over het beleid met betrekking tot misbruik en oneigenlijk gebruik van de Tozo regeling. In zijn toelichting deelt de heer Spruit mee dat in het document verantwoording wordt afgelegd over het gevoerde M&O beleid. Dit is een rechtmatigheidsaspect dat de accountant in zijn oordeel betreft. De heer Wikkerink wijst op een rapport van de ombudsman over de knelpunten bij de coronasteunmaatregelen, waaronder de Tozo regeling. Hij vraagt aan de heer Spruit of Laborijn daar nog iets mee gaat doen? De heer Spruit antwoordt dat een ambtelijke werkgroep de maatregelen periodiek evalueert en dat het beleid indien nodig wordt aangepast. Laborijn heeft in samenspraak met de gemeenten gekozen voor een ruimhartige toepassing van de maatregelen en zal het rapport van de ombudsman ook zeker ter harte nemen. De heer Som merkt op dat de gemeente Montferland eveneens een M&O beleid heeft vastgesteld. Dat beleid komt overeen met het M&O beleid van Laborijn.

4. Besluitvorming

4.a Jaarstukken 2020

De heer Som en de heer Wikkerink hebben de stukken doorgenomen met de accountant. De aanbestedingsbrief biedt een goede weergave van de onderwerpen die aan de orde zijn geweest. Er is goed en uitvoerig met de accountant gesproken. De constatering is dat de accountant de werkzaamheden snel en grondig heeft uitgevoerd, waarbij de accountant een getrouw oordeel over de financiële situatie van Laborijn heeft kunnen geven. De heer Som wijst erop dat de rechtmatigheidsverantwoording het komende jaar verschuift van de accountant naar het dagelijks bestuur en dat de organisatie daarop moet worden aangepast. De heer Spruit deelt mee dat de heer Jochems (controller Laborijn) een en ander al voor Laborijn heeft uitgewerkt.

De voorzitter spreekt namens het bestuur de complimenten uit voor de uitvoerigheid van de stukken en het behaalde resultaat. De jaarstukken worden in overeenstemming met het advies van de audit commissie vastgesteld.

4.b Eerste begrotingswijziging 2021

De voorzitter wijst op de belangrijkste ontwikkelingen die een begrotingswijziging noodzakelijk maken, waaronder de impact van het coronavirus. Omdat de gemeentelijke bijdrage niet wijzigt hoeft de begrotingswijziging niet voor een zienswijze te worden voorgelegd aan de raden.

Het algemeen bestuur besluit tot vaststelling van de eerste begrotingswijziging 2021 in overeenstemming met het ontwerp van het dagelijks bestuur.

4.c Begroting 2022 en meerjarenraming 2021

De leden van het algemeen bestuur hebben kennisgenomen van de zienswijze van de raad van Doetinchem. In Aalten zal naar verwachting op 13 juli 2021 een identieke zienswijze worden gegeven. De raad van Montferland heeft besloten om geen zienswijze in te dienen.

Het algemeen bestuur besluit om in te stemmen met de begroting 2022 en de meerjarenraming 2023-2025. Het dagelijks bestuur wordt verzocht om invulling te geven aan de zienswijze van de raden van Aalten en Doetinchem.

4.d Controleprotocol 2021

Nadat de voorzitter de wijzigingen heeft toegelicht besluit het algemeen bestuur om het controleprotocol 2021 vast te stellen in overeenstemming met het voorstel van de auditcommissie. Er zijn geen specifieke aandachtspunten voor de accountantscontrole 2021.

4.e Voorstel tot instemming met de uitvoering van de Wet inburgering

De leden van het algemeen bestuur stemmen in met het verzoek van de colleges van Aalten en Doetinchem om de uitvoering van de Wet inburgering bij Laborijn te beleggen. Het dagelijks bestuur wordt opgedragen om alles te doen wat nuttig en nodig is voor de uitvoering van de wet.

5. Rondvraag

Mevrouw Mijnen vraagt naar de stand van zaken met betrekking tot de afhandeling van de verplichtingen naar aanleiding van de uittreding door Oude IJsselstreek. De heer Huizinga deelt namens het dagelijks bestuur mee dat het proces erop gericht is de gemeente Oude IJsselstreek te houden aan de afspraken die over de uittreding zijn gemaakt.

6. Sluiting

Niets meer aan de orde zijnde sluit de voorzitter de vergadering.

Aldus vastgesteld in de vergadering van het algemeen bestuur van 17 december 2021

De secretaris

De voorzitter

J. Spruit

drs. E.J. Huizinga MBA

Besluit

Het Algemeen bestuur van
Uitvoeringsorganisatie Laborijn
Postbus 236
7000 AE DOETINCHEM

Datum
1 november 2021

Zaaknummer
2021-006132

Onderwerp
Begroting 2022

Inlichtingen bij
Provincieloket
026 359 99 99
post@gelderland.nl

Blad
1 van 2

Geachte leden van het bestuur,

U heeft uw begroting 2022 aan ons toegestuurd. Gelet op het bepaalde in artikel 35, lid 6 Wgr jo. artikel 203 Gemeentewet hebben wij uw begroting beoordeeld. Daarbij hebben wij ook de toezending van de door u vastgestelde jaarrekening 2020 betrokken.

De begroting 2022 is naar ons oordeel structureel en reëel in evenwicht. De begroting 2022 en ook de daarop betrekking hebbende begrotingswijzigingen behoeven daarmee geen goedkeuring van Gedeputeerde Staten. Dit betekent dat uw gemeenschappelijke regeling voor het jaar 2022 onder *repressief* toezicht staat. Dit is de lichtste vorm van toezicht.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te informeren en gaan ervan uit dat u onze brief dan wel de inhoud daarvan deelt met de colleges en raden van de deelnemende gemeenten aan uw gemeenschappelijke regeling.

Markt 11 | 6811 CG Arnhem
Postbus 9090 | 6800 GX Arnhem

026 359 99 99
post@gelderland.nl
www.gelderland.nl

BNG Bank Den Haag
NL74BNGH0285010824
BIC-code BNG Bank: BNGHNL2G

Btw-nummer: NL001825100.B03
KvK-nummer: 51468751

provincie
Gelderland

Datum
1 november 2021

Zaaknummer
2021-006132

Blad
2 van 2

Meer informatie

Wilt u meer informatie over deze brief?
Neem dan contact op met het provincieloket via telefoonnummer 026 359 99 99.

Hoogachtend,
namens Gedeputeerde Staten van Gelderland,

Jürgen Rau
Teammanager Interbestuurlijk Toezicht

Belanghebbenden kunnen binnen zes weken na dagtekening van dit besluit bezwaar maken. Richt uw bezwaarschrift aan: Gedeputeerde Staten, secretariaat Commissie rechtsbescherming, Postbus 9090, 6800 GX Arnhem. Graag 'bezwaarschrift' vermelden op de envelop en op de brief.

U kunt uw bezwaarschrift ook elektronisch indienen op het portaal Rechtsbescherming. Hiervoor gebruikt u DigiD, eHerkenning of eIDAS.

Meer informatie vindt u op www.gelderland.nl/bezwaren en bij het Provincieloket 026 359 99 99.

Als u een bezwaarschrift indient, kunt u bij de rechter een verzoek indienen voor een voorlopige voorziening. Zie www.rechtspraak.nl.

Aanbesteding accountantsdiensten vanaf 2022

Aan: Algemeen Bestuur

Van: Dagelijks Bestuur

Betreft: Aanbesteding accountantsdiensten boekjaar 2022 en verder

Datum: 30 november 2021

Inleiding

Laborijn heeft een lopend contract met Stolwijk Kelderman voor de accountantscontrole tot en met het boekjaar 2021. Dit houdt in dat de jaarrekeningcontrole 2021 nog door Stolwijk Kelderman wordt gedaan begin 2022. Vanaf juli 2022 zal het controlejaar 2022 aanvangen. Op dat moment zal Laborijn een nieuwe overeenkomst met een controlerend accountant gesloten moeten hebben.

Huidige situatie

Laborijn heeft sinds de oprichting per 1 januari 2016 een accountant aangesteld middels een onderhandse aanbesteding. Stolwijk Kelderman is bij die onderhandse aanbesteding als winnaar uit de bus gekomen, mede door het terugtrekken van de andere gegadigden. Er is toen een overeenkomst tot stand gekomen voor de controle van het boekjaar 2016 t/m 2018. Eind 2018 is deze overeenkomst verlengd voor nog eens 3 boekjaren van 2019 t/m 2021.

De samenwerking met Stolwijk Kelderman verloopt uitermate goed. Stolwijk Kelderman heeft kennis van de specifieke branche waar Laborijn actief in is en is van toegevoegde waarde met nuttige adviezen. Ook verlopen de controles in goede harmonie en met gevoel voor de omstandigheden.

Europese aanbesteding

Gelet op de hoogte van de kosten zal een Europese aanbesteding uitgeschreven moeten worden. Stolwijk Kelderman zal hier waarschijnlijk weer op in gaan schrijven. Ook zal Laborijn een aantal andere accountantsorganisaties kunnen benaderen. Indien Stolwijk Kelderman inschrijft dan zullen wij moeten overwegen of we onze huidige accountant willen behouden of een nieuwe accountant kiezen.

Advies aan Algemeen Bestuur

Het bovenstaande in afweging nemend lijkt het wenselijk om een Europese aanbesteding uit te schrijven en in ieder geval Stolwijk Kelderman te vragen om deel te nemen. In de aanbesteding moeten prijs, kennis van de markt en regio als belangrijke criteria worden opgenomen.

Besluit

Kennismemen van bovenstaand het advies en opdracht verlenen om de Europese aanbesteding voor de accountantsdiensten in gang te zetten.

Het Dagelijks Bestuur van Laborijn,

De waarnemend secretaris
J.T. Spruit

De voorzitter
drs. E.J. Huizinga MBA

Aldus besloten door het Algemeen Bestuur van Laborijn op 17 december 2021

De waarnemend secretaris
J.T. Spruit

De voorzitter
drs. E.J. Huizinga MBA

Aan: Algemeen Bestuur Laborijn
Van: Dagelijks Bestuur Laborijn
Betreft: Voorstel tot wijziging van het besluit mandaat directeur 2019
Datum: 1 december 2021

Aanleiding

Het besluit mandaat directeur 2019 bevat een weeffout. Op grond van artikel 5, eerste lid, kan de directeur alleen aan de managers ondermandaat verlenen voor het uitoefenen van de bevoegdheden met betrekking tot organisatorische- en personele aangelegenheden. In de praktijk voeren ook andere medewerkers van Laborijn deze bevoegdheden uit. Zo is de jobcoach de leidinggevende voor de SW-medewerker. Het voorstel is om het besluit te wijzigen als volgt:

Bestaande tekst

Artikel 5: Ondermandaat

1. De directeur kan de bevoegdheden, genoemd in artikel 2, eerste lid, onder a tot en met h, schriftelijk in ondermandaat verlenen aan de managers van Laborijn voor de uitvoering van de taken van hun afdeling.

Nieuwe tekst

Artikel 5: Ondermandaat

1. De directeur kan de bevoegdheden, genoemd in artikel 2, eerste lid, onder a tot en met h, schriftelijk in ondermandaat verlenen aan de managers van Laborijn voor de uitvoering van de taken van hun afdeling **en aan de medewerkers van Laborijn voor zover passend binnen hun functie.**

Advies

- Instemmen met het wijzigingsbesluit als bijgevoegd en deze op de gebruikelijke wijze bekend maken.

Het Dagelijks Bestuur van Laborijn

De secretaris
J. Spruit

De voorzitter
drs. E.J. Huizinga MBA

Aldus besloten door het Algemeen Bestuur van Laborijn op 17 december 2021

De secretaris
J. Spruit

De voorzitter
drs. E.J. Huizinga MBA

Besluit tot wijziging van het besluit van het algemeen bestuur, dagelijks bestuur en de voorzitter van Laborijn houdende de verlening van mandaat, volmacht en machtiging aan de directeur (Besluit mandaat directeur Laborijn 2019)

De Voorzitter van Laborijn, het Dagelijks- en het Algemeen Bestuur van Laborijn, ieder voor zover bevoegd,

Besluiten:

Artikel I

Het besluit mandaat directeur Laborijn 2019 wordt gewijzigd als volgt.

Artikel 5, eerste lid, komt te luiden:

1. De directeur kan de bevoegdheden, genoemd in artikel 2, eerste lid, onder a tot en met h, schriftelijk in ondermandaat verlenen aan de managers van Laborijn voor de uitvoering van de taken van hun afdeling en aan medewerkers van Laborijn voor zover passend binnen hun functie.

Artikel II Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking op de dag na bekendmaking.

Aldus besloten door de Voorzitter van Laborijn op 8 december 2021

De voorzitter
drs. E.J. Huizinga MBA

Aldus besloten door het Dagelijks Bestuur van Laborijn op 8 december 2021

De secretaris
J. Spruit

De voorzitter
drs. E.J. Huizinga MBA

Aldus besloten door het Algemeen Bestuur van Laborijn op 17 december 2021

De secretaris
J. Spruit

De voorzitter
drs. E.J. Huizinga MBA

Aan: Algemeen Bestuur Laborijn
Van: Dagelijks Bestuur Laborijn
Betreft: Terugvordering en inning van bijzondere bijstand voor Doetinchem
Datum: 17 december 2021

Aanleiding

De gemeente Doetinchem heeft ons verzocht om namens hen de taak terugvordering en inning bijzondere bijstand uit te voeren. Ambtelijk is overeenstemming bereikt over de voorwaarden. Dit is vastgelegd in een dienstverleningsovereenkomst.

Overweging

De gemeente Doetinchem is voor de uitvoering van genoemde taak aangewezen op externe deskundigheid. Laborijn kan deze taak met een minimale investering overnemen en tegen een lagere prijs (48.000 euro per jaar) uitvoeren. Het pas binnen onze werkprocessen en zorgt voor een win-win situatie.

Advies

- Instemmen met de uitvoering van de taak terugvordering en inning bijzondere bijstand voor de gemeente Doetinchem.

Het Dagelijks Bestuur van Laborijn

De waarnemend secretaris
J. Spruit

De voorzitter
drs. E.J. Huizinga MBA

Aldus besloten door het Algemeen Bestuur van Laborijn d.d. 17 december 2021

De waarnemend secretaris
J. Spruit

De voorzitter
drs. E.J. Huizinga MBA

Reactie managementletter interimcontrole 2021

Aan: Algemeen Bestuur

Van: Dagelijks Bestuur

Betreft: Reactie op aanbevelingen accountant interimcontrole

Datum: 28 oktober 2021

Inleiding

Eind september 2021 heeft de interimcontrole plaatsgevonden. De interimcontrole is op een prettige en constructieve manier verlopen. De accountant heeft op basis van de interimcontrole een managementletter uitgebracht. De managementletter geeft wat ons betreft een goede en reële weergave van de huidige stand van zaken. In de managementletter heeft de accountant adviezen en aanbevelingen voor Laborijn opgenomen. Bij de controle is door de accountant extra ingezoomd op ICT en weerstandsvermogen. Dit heeft geleid tot extra aanbevelingen. In onderstaande tabel hebben we deze aanbevelingen opgenomen met de fasering.

Reactie aanbevelingen

Nummer	Aanbeveling	Reactie	Planning	Verantwoordelijke vanuit MT
1	<i>Wij adviseren u in de begroting 2023 een vergelijking op te nemen tussen het benodigde weerstandsvermogen en het beschikbare weerstandsvermogen om zo te kunnen bepalen of het beleid aangepast kan of juist dient te worden bij een hogere c.q. lagere norm.</i>	Wij zullen dit expliciet vermelden in de begroting 2023.	Begin 2022 als de begroting 2023 en meerjarenraming 2024-2026 wordt opgesteld.	Erik
2	<i>Wij adviseren u in de jaarstukken in de paragraaf weerstandsvermogen nader in te gaan op aanpassingen in de risico's ten opzichte van de begroting van het onderhavige jaar.</i>	Dit zullen wij hier nader op ingaan bij het opstellen van de jaarstukken.	Begin 2022 als de begroting 2023 en meerjarenraming 2024-2026 wordt opgesteld.	Erik
3	<i>Wij adviseren u de service level agreement met de gemeente Doetinchem te actualiseren en daarbij specifiek aandacht te schenken aan de informatieverstrekking over de geleverde diensten en tevens afspraken te maken over controle-informatie zoals bijvoorbeeld een ISAE 3402 type II verklaring.</i>	We gaan in gesprek met Gemeente Doetinchem om te inventariseren wat hierin mogelijk is.	In 2022	Lucelle
4	<i>Wij adviseren u een IT-beleid voor de organisatie Laborijn op te stellen.</i>	We gaan IT-beleid opstellen.	In 2022 een eerste aanzet.	Lucelle
5	<i>Wij adviseren u een procedure op te stellen voor het uitvoeren van updates waarbij onder meer aangegeven wordt dat het vastleggen van testen van</i>	Deze procedure gaan wij opstellen.	Mogelijk pas in 2023	Lucelle

	<i>updates en de momenten van uitvoering noodzakelijk zijn.</i>			
6	<i>Daarnaast adviseren wij u actief te monitoren op het gebruik van de verschillende applicaties door gebruikers (logging).</i>	Deze actie ligt bij gemeente Doetinchem, waar wij op mee kunnen liften. Doetinchem is een systeem aan het implementeren genaamd Siem/soc. Dit systeem zorgt voor mogelijkheden tot event management en systeem logging 24 uur per dag.	In de loop van 2022.	Lucelle
7	<i>Wij adviseren u dan ook de rechten en rollen voor gebruikers te baseren op rolebased-inrichting. Tevens adviseren wij u periodiek de rechten en rollen op basis van een autorisatiematrix, te toetsen.</i>	De autorisatiematrix is onderhanden. Role based acces is afhankelijk van de systemen we gaan gebruiken.	In 2022	Lucelle
8	<i>Het controleprotocol, de controleverordening en de financiële verordening na het in werking treden van de aangepaste wet te herzien;</i>	Dit gaan wij doen zodra het noodzakelijk is	Zodra de wet aangepast is.	Erik
9	<i>Een overkoepeld beleidsstuk M&O op te stellen;</i>	Dit beleid gaan we opstellen.	In 2022	Lucelle
10	<i>De verbijzonderde interne controle zodanig in te richten dat in het eerste jaar met name getoetst wordt op de rechtmatigheidsaspecten en in de komende jaren te beoordelen of de interne controle verder uitgebreid kan worden;</i>	Dit gaan we intern bespreken en verder vormgeven.	Bij IC/auditplan 2022.	Erik
11	<i>Voorafgaand aan het uitvoeren van de verbijzonderde interne controle een normenkader vast te laten stellen en hierin de gedelegeerde bevoegdheden niet op te nemen;</i>	Wij actualiseren het normenkader ieder jaar.	In 2022.	Erik
12	<i>De gids proportionaliteit uit te werken in het intern inkoopbeleid;</i>	De gids proportionaliteit is onderdeel van het nog vast te stellen inkoopbeleid, dus dat volgen we op.	In 2022.	Aike
13	<i>In het controleplan de volgende punten mee te nemen: o Interne controle op de overschrijdingen op de drempel van het schatkistbankieren en de renterisiconorm; o Interne controle op de naleving van het interne inkoopbeleid; o De naleving van het M&O-beleid.</i>	Dit zullen we verwerken/uitvoeren in de IC/auditwerkzaamheden in 2022.	In 2022.	Erik
14	<i>Tussentijds te rapporteren over geconstateerde afwijkingen uit de verbijzonderde interne controle en maatregelen en de effecten van de maatregelen te monitoren.</i>	Dit doen we bij het opmaken van de periodieke IC verslagen. Daar nemen we de voortgang in op.	Periodiek.	Erik
15	<i>Wij adviseren u de toetspunten in KIC zodanig in te richten dat deze aansluiten bij het normenkader en de automatische vulling te</i>	We nemen deze adviezen mee bij de optimalisatie van de inrichting van KIC.	Begin 2022.	Lucelle/Erik

	<i>herzien in een noodzakelijke invulling. Daarnaast adviseren wij u alle VIC op te nemen in KIC, inclusief de daarbij behorende toetspunten.</i>			
16	<i>Wij adviseren u voor afronding van het boekjaar 2021 VIC uit te voeren op de signalen van het inlichtingenbureau.</i>	Volgen we op.	4 ^e kwartaal 2021.	Lucelle/Erik
17	<i>Wij adviseren u bij inkopen groter dan € 50.000 geautomatiseerd in te regelen dat deze voor autorisatie langs de directeur komen en zodoende een extra check uit kan worden gevoerd op de juistheid van de gevolgde inkoopprocedure.</i>	Deze € 50.000 is verhoogd tot € 100.000. Wij zullen we mogelijkheden onderzoeken of dit ingeregeld kan worden.	In 2022.	Wim/Lucelle
18	<i>Wij adviseren u ook intern inkoopbeleid op te stellen, voortkomend uit de verplichting om intern wel te voldoen aan de Gids proportionaliteit.</i>	Hier zijn we inmiddels mee gestart.	In 2022.	Aike
19	<i>Contracten te vernieuwen, de ondertekening te waarborgen en jaarlijks de indexatie schriftelijk te bevestigen aan de klant;</i>	Hier zijn we inmiddels mee gestart.	4 ^e kwartaal 2021 voor de prijzen in 2022.	Liselotte
20	<i>Centrale registratie van de offertes en indexatiebrieven;</i>	Hier zijn we inmiddels mee gestart.	4 ^e kwartaal 2021 voor de prijzen in 2022.	Liselotte
21	<i>Het professionaliseren van de procedures met betrekking tot intern werk, zoals voorraadtellings- en – administraties en een verbetering van de orderafhandeling;</i>	Met deze professionaliseringsslag zijn we in 2021 gestart. Loopt nog door tot in 2022.	In 2022.	Liselotte en/of Wim
22	<i>Het proces van registratie en facturatie om te zetten in een software applicatie inclusief de noodzakelijke totaalcontroles;</i>	Deze wens hebben wij ook.	Nog niet bekend.	Liselotte
23	<i>De contracten van inleners via SDOA om te zetten naar contracten met Laborijn.</i>	Deze wens hebben wij ook. Hierin zijn we afhankelijk van externen.	Nog niet bekend.	Liselotte
24	<i>Wij adviseren u bij de jaarrekening 2021 expliciet de aansluiting tussen de cijfers in IV3 en de jaarrekening te maken.</i>	Nemen we over.	In 2022 bij het opmaken van de jaarrekening 2021.	Wim/Erik
25	<i>Wij adviseren u de bevoegdheid tot het wijzigen van de crediteurenstamgegevens op te heffen voor de functie van interne auditor.</i>	Nemen we over.	In 2022.	Wim
26	<i>Wij adviseren u bij inkopen groter dan € 50.000 geautomatiseerd in te regelen dat deze voor autorisatie langs de directeur komen en zodoende een extra check uit te kunnen voeren op de juistheid van de gevolgde inkoopprocedure.</i>	Nemen we over, als systeemtechnisch mogelijk is, maar dan vanaf € 100.000	In 2022.	Wim/Lucelle (zie ook 17)
27	<i>Wij adviseren u een verplichtingenadministratie of bestelportaal in</i>	We zijn hier in 2021 mee gestart. We blijven dit verder uitbreiden. We omarmen dit	In 2022.	Aike

	<i>te richten. Bij een bestelportaal kan een preferente leverancier worden aangegeven, kan efficiency worden bereikt in de afwikkeling van de facturen en kan aan de voorkant de juiste inkoopprocedure worden ingezet.</i>	advies maar voeren dit gefaseerd door.		
28	<i>Wij adviseren u de dossiers van de cliënten volledig te digitaliseren en daarbij een toets uit te voeren op de volledigheid van de voorhanden zijnde informatie.</i>	Dit advies omarmen wij. Echter vergt dit een forse inspanning die we gefaseerd doen. Zo zijn we recent gestart met "Mijn Inkomen". De wens is om dit verder uit te breiden de komende tijd.	In 2022 een vervolgstap.	Wim
29	<i>Wij adviseren u interne controle uit te voeren op de ondertekening van de beschikkingen vanaf 1 januari 2021 op basis van het ondermandaat.</i>	Dit zullen we doen.	4 ^e kwartaal 2021.	Erik
30	<i>Wij adviseren u de interne controle uit te breiden op de juiste berekening van de loonkostensubsidie.</i>	Dit maakt onderdeel uit van de VIC.	4 ^e kwartaal 2021.	Erik
31	<i>Wij adviseren u de SW-begeleiders te laten autoriseren voor het aanwezige SW-personeel om te voorkomen dat er ten onrechte lasten worden gemaakt voor SW personeel dat niet in dienst is.</i>	Dit adviespunt volgen wij niet op. Het proces van in- en uitdiensttreding is zo strak ingericht dat de kans dat dit voorkomt door ons als zeer gering wordt ingeschat.	N.v.t.	N.v.t.
32	<i>Wij adviseren u de dienstverlening met de gemeenten te evalueren en ook afspraken te maken over de behoefte aan controle informatie via een ISAE 3402 verklaring. Een verklaring die de gemeenten zekerheid geven over een juiste verwerking van de salarissen.</i>	Evaluatie van de dienstverlening met de gemeenten vindt periodiek plaats. De behoefte aan die verklaring hebben wij nog niet gemerkt. Bij GelreWerk hebben wij dit actief aangeboden. In de evaluatie dienstverlening nemen we dit mee.	Periodiek.	Erik/Jeroen

Advies

Kennismaken van de aanbevelingen van de accountant en instemmen met de voorgestelde acties.

Doetinchem, 17 december 2021

Het Dagelijks Bestuur van Laborijn

De secretaris
J.T. Spruit

De voorzitter
drs. E.J. Huizinga MBA

Aldus besloten door het Algemeen Bestuur van Laborijn op 17 december 2021.

De waarnemend secretaris
J.T. Spruit

De voorzitter
drs. E.J. Huizinga MBA

Managementletter 2021

Laborijn

Definitief

27 oktober 2021

stolwijk kennisnetwerk

Aan de directie en het Dagelijks Bestuur
van de gemeenschappelijke regeling Laborijn

Doetinchem, 27 oktober 2021
174001/HdF/NK

Geachte directie en bestuursleden,

Als onderdeel van de controle van de jaarrekening over het kalenderjaar 2021 van uw gemeenschappelijke regeling hebben wij een interimcontrole uitgevoerd. Naar aanleiding van deze controle ontvangt u onze bevindingen en aanbevelingen. Deze zijn bedoeld als constructieve input voor de directie en het management als onderdeel van het continue proces van het veranderen en verbeteren van de beheersing van uw organisatie.

Wij hebben de interimcontrole verricht in overeenstemming met het Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften. Nederlands recht vereist onder andere dat wij onafhankelijk zijn ten opzichte van onze controlecliënten. Wij merken op dat onze controle niet specifiek is ingericht op het ontdekken van fraude. De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude berust bij het Dagelijks Bestuur. De accountant is niet verantwoordelijk en aansprakelijk voor de preventie van fraude. De accountant is wel verantwoordelijk voor het betrekken van frauderisico's in de planning en uitvoering van zijn controleopdracht. Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar de opdrachtbevestiging.

Bedankt voor uw vertrouwen

Tot slot willen wij onze dank uitspreken voor de medewerking die ons gedurende de uitvoering van onze werkzaamheden is verleend en de prettige wijze van samenwerking.

Met vriendelijke groet,

Stolwijk Kelderman

w.g. dhr. R.H. Gosselink-Wolbrink RA   w.g. mevr. H.G.J. de Feiter RA

laborijn
samen werkt

Waar bent u naar op zoek?

Inhoudsopgave

1. Kernpunten

2. Aandachtspunten
Algemeen Bestuur

3. Algemene
beheersing

4. Beheersing
processen

5. Aandachtspunten
jaarrekening

6. Ontwikkelingen
wetgeving

7. Afsluiting

Kernpunten

Onze kernpunten

Ons beeld van de algemene beheersing

De interimcontrole 2021 laat zien dat de in 2020 ingezette (door)ontwikkeling van de organisatie en financiële beheersing en verantwoording ook in 2021 is doorgezet.

Op het moment dat wij deze managementletter aan u voorleggen gaan we langzaam weer terug naar een samenleving die minder is belast met de gevolgen van de Corona-pandemie. De verstrekkingen in het kader van de Tozo en de Tonk lopen af per 1 oktober 2021.

Planning & control cyclus

In januari 2020 heeft het Algemeen Bestuur een sluitende begroting opgesteld. De programma-indeling is aan de organisatiewijziging aangepast. Uit de tweede tussentijdse rapportage blijkt een geprognosticeerd positief resultaat van ruim € 1,7 miljoen. Er volgt nog een derde tussentijdse rapportage in 2021.

Richting de rechtmatigheidsverantwoording

Voor wat betreft de rechtmatigheidsverantwoording die vanaf 2022 wordt ingevoerd zijn stappen gezet. Er is een interne auditor aangesteld.

Top 3 risico's

1. Naleving Europese aanbestedingen

Op basis van de eerste beoordeling blijkt dat twee contracten in 2021 onrechtmatig zullen zijn. Daarnaast wordt een risico op onrechtmatigheid gelopen bij de contracten met betrekking tot de inhuur van personeel.

Dit risico is onder de aandacht van de directie en er wordt actief naar oplossingen gezocht.

2. Volledigheid opbrengst WSW

Diverse contracten voor beschut werk en detachering zijn vernieuwd, maar nog niet allemaal. Dit geeft nog steeds een risico op fouten, maar deze is beperkt in 2021.

3. Geleverde prestaties

Facturen worden vanaf 2021 door minimaal twee personen geautoriseerd. De inkoper controleert de prijs, de aantallen, kwaliteit en of er daadwerkelijk geleverd is. De budgethouder autoriseert voor de belasting van het budget. De routing van de facturen wordt gecontroleerd door de financiële administratie alvorens de factuur betaalbaar wordt gesteld. Er is verbijzonderde interne controle uitgevoerd op het bewijs van de geleverde prestaties in het eerste halfjaar. Voor het tweede halfjaar wordt deze nog uitgevoerd. Ook hierin is het risico dus beperkt.

Aandachtspunten Algemeen Bestuur

Van het Algemeen Bestuur hebben wij geen aandachtspunten meegekregen.

Aandachtspunten Algemeen Bestuur

Wij voeren de jaarrekeningcontrole in opdracht van het Algemeen Bestuur uit. Bij de start van onze werkzaamheden hebben wij gevraagd, of er zaken zijn waarvan het Algemeen Bestuur graag wil dat wij hier bij de controle specifiek aandacht voor hebben.

Voor de jaarrekeningcontrole 2021 hebben wij tot nu toe geen aandachtspunten van het Algemeen Bestuur meegekregen waarover wij specifiek moeten rapporteren.

Algemene beheersing

Meerdere aspecten van beheersing

Algemene beheersing

Tijdens onze interimcontrole controleren wij de interne beheersing binnen uw organisatie.

Wij geven hier ons beeld van de algemene beheersing met onder meer de planning & controlcyclus, geven de ontwikkelingen weer en rapporteren over de ontwikkelpunten.

Voor 2021 willen wij u graag mee nemen in uw proces inzake risicobepaling en weerstandsvermogen.

In dit hoofdstuk vragen wij uw aandacht voor de informatie beveiliging.

Als voorbereiding op de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording 2022 gaan we hier nader in op de landelijke ontwikkelingen en de status van uw organisatie.

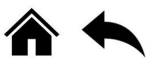
Ons beeld van de algemene beheersing

Risicomanagement en weerstandsvermogen

Informatiebeveiliging

Richting de rechtmatigheidsverantwoording

Ons beeld van de algemene beheersing.

Ons beeld van uw organisatie

De interimcontrole 2021 laat zien dat de in 2020 ingezette (door)ontwikkeling van de organisatie en financiële beheersing en verantwoording ook in 2021 is doorgezet. Op het moment dat wij deze managementletter aan u voorleggen gaan we langzaam weer terug naar een samenleving die minder is belast met de gevolgen van de Corona-pandemie. De verstrekkingen in het kader van de Tozo en de Tonk lopen af per 1 oktober 2021 en de 1,5-metersamenleving is opgeheven.

De gevolgen van de Corona-pandemie komen in 2021 bij Laborijn tot uitdrukking door 2 steunmaatregelen, te weten de Tozo en de Tonk-uitkeringen. De Tonk wordt uitgevoerd op basis van een dienstverleningsovereenkomst met Doetinchem en Aalten.

Vanaf 2021 bevat de gemeenschappelijke regeling de gemeenten Doetinchem, Aalten en Montferland. De samenwerking met Oude IJsselstreek is vanaf 2021 uitgewerkt in een dienstverleningsovereenkomst inzake de WSW-begeleiding en salarisadministratie. Een deel van de afrekening inzake de uittreding van Oude IJsselstreek is nog te ontvangen van die gemeente.

Vanaf 1 januari 2021 is de functie van adjunct-directeur bekrachtigd. Samen met de wisseling van de directeur heeft dit gevolgen voor uw WNT-verantwoording in de jaarrekening 2021.

In 2021 is een auditor aangesteld ter voorbereiding op de rechtmatigheidsverantwoording. In de paragraaf 'richting rechtmatigheidsverantwoording' gaan wij hier nader op in.

Algemene beheersing

Het voornemen om deze bestuursperiode nog een richtinggevend besluit te nemen over de huisvesting van Laborijn begint vorm te krijgen. Wij vragen dan ook aandacht voor de voorziening voor groot onderhoud bij het opstellen van de jaarrekening.

Ontwikkelingen in de organisatie

• Intern inkoopbeleid

Proportionaliteit is een van de vier beginselen van de Aanbestedingswet. Dat wil zeggen dat de eisen en voorwaarden die een aanbestedende dienst bij een aanbesteding stelt, in redelijke verhouding moeten staan tot de aard en omvang van de aan te besteden opdracht. Hiervoor is de Gids Proportionaliteit opgesteld. In het Aanbestedingsbesluit is de Gids proportionaliteit als verplicht gesteld. In de Gids Proportionaliteit worden voorschriften gegeven voor het gehele inkoopproces, van voorfase tot aan contractvoorwaarden, dus bijvoorbeeld over keuze procedure, geschiktheidseisen en zekerheidsstelling.

In het verlengde hiervan hebben wij voorgaand jaar geadviseerd intern inkoopbeleid op te stellen. De noodzaak om het intern inkoopbeleid te formaliseren wordt vergroot door de aanscherping van de regels zoals die vanaf 2022 worden voorgeschreven in de rechtmatigheidsverantwoording.

Het opstellen van een intern inkoopbeleid is overigens onderhanden.

Uw planning & control cyclus

De planning & control cyclus vormt de basis van uw beheersorganisatie en geeft u inzicht in wat uw organisatie wil bereiken en in welke mate u dat heeft bereikt. Hierbij maakt u gebruik van diverse instrumenten. Enerzijds om de doelstellingen te bepalen en vast te leggen en anderzijds om de voortgang en realisatie te monitoren. De doelstelling is om tijdig bij te kunnen sturen, zodat de doelen gehaald worden.

Begroting

In de begroting 2021 (opgesteld in januari 2020) is de uittreding van de gemeente Oude IJsselstreek reeds verwerkt. In april 2021 ligt de eerste kwartaalrapportage voor waarin een aanpassing van de programma-indeling is getoond.

Deze programma indeling past bij de organisatiewijziging en gaat uit van de rijksbijdragen van de activiteiten. Hiermee is opvolging gegeven aan het advies uit het accountantsverslag van 2019 naar aanleiding van het aandachtspunt van het Algemeen Bestuur om te beoordelen in hoeverre de indeling van de programma's logisch is. Met de eerste begrotingswijziging is deze gewijzigde indeling door het Algemeen Bestuur op 9 juli 2021 geautoriseerd.

De financiële administratie is vanaf 2021 zodanig ingericht zodat dit de informatiebehoefte van de gemeenten en het bestuur optimaal faciliteert.

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) stelt een aantal eisen aan de begroting. De verplicht voorgeschreven onderdelen - zoals deze vermeld worden in het BBV - zijn in de begroting van 2021 opgenomen.

Algemene beheersing

De aanbevelingen om de jaarlijks terugkerende arbeidskosten (verlofdagen) en de toekomstige beleidsnormen op te nemen zijn in de begroting 2021 niet overgenomen.

In het meerjarenperspectief is als uitgangspunt genomen om de bijdragen van de deelnemende gemeenten niet meer toe te laten nemen dan de oorspronkelijke begroting van 2020 liet zien.

Tussentijdse rapportages

De tussentijdse informatievoorziening bestaat uit 3 rapportages die aan het Algemeen Bestuur worden toegezonden. In de prognose worden de aspecten die van belang zijn voor de prognose voldoende toegelicht. Er wordt gerapporteerd over de ontwikkelingen en een koppeling gelegd naar de financiën.

De tweede rapportage laat een verwacht voordeel over 2021 zien van € 1.767.000. Dit resultaat komt mede tot stand als gevolg van een hogere bijdrage voor de SW.

Jaarrekening

Over de jaarrekening rapporteren wij in ons accountantsverslag.

Het weerstandsvermogen

Iedere organisatie heeft te maken met risico's. Deze doen zich op allerlei terreinen voor. Omdat risico's het functioneren van een organisatie beïnvloeden, dient de organisatie inzicht te hebben in de risico's. Weerstandsvermogen is de weerbaarheid van een organisatie in financieel opzicht. Als een risico zich voordoet, wordt het weerstandsvermogen van de organisatie aangesproken. Het weerstandsvermogen moet voldoende zijn om te kunnen acteren op de risico's en dit geeft ook gelijk aan hoe sterk de organisatie financieel is. Om vast te stellen dat uw organisatie voldoende in staat is risico's op te vangen, moet een inschatting worden gemaakt van het zogenaamde benodigde weerstandsvermogen.

In het kader van onze adviesfunctie hebben wij dit jaar het systeem van risicomanagement en weerstandsvermogen in uw organisatie beoordeeld.

Nota weerstandsvermogen

In 2019 is een nota Weerstandsvermogen door het Algemeen Bestuur vastgesteld. Hierin staan de uitgangspunten voor het bepalen van het benodigde weerstandsvermogen. In de nota is beschreven welke risico's voor welke partij komen, de gemeente of voor Laborijn. Risico's die zich voordoen en leiden tot extra kosten worden in het volgende begrotingsjaar verwerkt. De risico's die zich voordoen in het huidige jaar worden opgevangen door het resultaat.

De verhouding van de risico's (benodigde weerstandsvermogen) en het kapitaal van Laborijn (beschikbaar weerstandsvermogen) moet zich bewegen tussen 0,8 en 1,2. Bij een norm lager dan 0,8 dient de Algemene Reserve aangevuld te worden, bij een norm hoger dan 1,2 kan een overweging voor andere doelen worden opgenomen in de begroting. Een norm van 0,8 tot 1,2 is gebruikelijk in den lande.

In de jaarlijkse begroting (jaar t) worden de risico's geactualiseerd en het beschikbare weerstandsvermogen opnieuw geactualiseerd met de stand van de jaarstukken (t-2).

In de begroting en de jaarstukken wordt de verplichte paragraaf Weerstandsvermogen en risicomanagement opgenomen waarin een toelichting is gegeven van de stand op dat moment.

Wij adviseren u in de begroting 2023 een vergelijking op te nemen tussen het benodigde weerstandsvermogen en het beschikbare weerstandsvermogen om zo te kunnen bepalen of het beleid aangepast kan of juist dient te worden bij een hogere c.q. lagere norm.

Risicobepaling

Na het opstellen van de nota Weerstandsvermogen is - op basis van de risico's - in de jaarstukken 2019 een eerste berekening van het benodigde weerstandsvermogen opgenomen.

Risicomanagement en weerstandsvermogen

In 2020 heeft een intensief traject van risico-actualisatie plaatsgevonden. Een inventarisatie van de mogelijke risico's is met het managementteam, het Dagelijks Bestuur en input van de deelnemende gemeenten uitgevoerd. Bij de actualisatie van de risico's ten opzichte van 2019 is rekening gehouden met de uittreding van Oude IJsselstreek (verlaging van de bestaande risico's). Daarnaast zijn nieuwe risico's toegevoegd naar aanleiding van de actualisatie.

In het kalenderjaar 2021 (begroting 2022 en jaarstukken 2020) is de actualisatie van de risico's beperkt tot een kritische beoordeling van de vermelde risico's.

Bij het bepalen van het benodigde weerstandsvermogen wordt rekening gehouden met de kans dat een risico zich voordoet én de financiële impact. Deze berekening wordt uitgevoerd in Excel. Hierbij wordt geen rekening gehouden met het feit dat risico's zich niet allemaal tegelijkertijd voordoen. Gezien de omvang van de organisatie is een software applicatie voor een simulatie van risico-voordoen niet noodzakelijk.

Wij kunnen geen oordeel geven over de volledigheid van de risico's maar hebben een vergelijking gemaakt met andere vergelijkbare organisaties. De vermelde risico's komen in grote lijnen overeen. Een mogelijk risico dat nog kan worden toegevoegd is het risico inzake het niet beschikbaar zijn van de ICT systemen.

Risico's als het uittreden van partners, de ontwikkeling van het macrobudget BUIG en de samenstelling van het klantenbestand worden niet meegenomen omdat in de nota Weerstandsvermogen hiervan is besloten dat dit een risico is voor de deelnemende gemeenten.

Algemene beheersing

Het Besluit Begroting en Verantwoording schrijft voor dat een toelichting op de aanpassingen in de risico's toegelicht dient te worden in de jaarstukken (V&A 2018.4.12).

Wij adviseren u in de jaarstukken in de paragraaf weerstandsvermogen nader in te gaan op aanpassingen in de risico's ten opzichte van de begroting van het onderhavige jaar.

Bepaling beschikbaar weerstandsvermogen

Voor het bepalen van het beschikbare weerstandsvermogen wordt uitgegaan van de algemene reserve. De stille reserves worden niet meegenomen en dit is uit behoedzaamheidsoverwegingen ook niet aan te raden.

In de begroting is geen budget voor onvoorziene situaties opgenomen en derhalve niet meegenomen in de berekening van het beschikbare weerstandsvermogen.

Benodigd versus beschikbaar

In de jaarstukken 2020 is het beschikbare vermogen, zijnde de algemene reserve, aangevuld tot het benodigde. De norm van 1 (de risico's zijn gelijk aan de algemene reserve) is daarmee bereikt. Hierbij is rekening gehouden met de risico's en het niveau van de algemene reserve na uittreding van de gemeente Oude IJsselstreek.

Het begrip informatiebeveiliging kan worden aangeduid met de volgende punten: Onder 'informatie' wordt verstaan persoonsgegevens, intellectueel eigendom, bedrijfsgevoelige informatie of informatie van klanten en relaties. Met informatiebeveiliging wil een organisatie ongewenste toegang tot en daarnaast de verwerking en vernietiging van informatie voorkomen. Daarnaast wil een organisatie ook de gevolgen van een mogelijk datalek minimaliseren. Dit is een combinatie van beleid, procedures en maatregelen.

Anders gesteld: Informatiebeveiliging is het geheel van maatregelen, processen en procedures die de beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van alle vormen van informatie en de informatievoorziening binnen de grenzen van een organisatie garanderen. Het beschermt informatie en de informatievoorziening tegen een breed scala aan bedreigingen. Het heeft tot doel de bedrijfscontinuïteit te waarborgen, bedrijfsrisico's te minimaliseren en investeringsrendementen en bedrijfskansen zo groot mogelijk te maken.

In het kader van onze natuurlijke adviesfunctie hebben wij de informatiebeveiliging in uw organisatie beoordeeld.

Informatiebeveiliging

Laborijn heeft een eigen informatiebeveiligingsbeleid. Deze loopt van 2020-2023. Daarnaast hanteert de gemeente Doetinchem de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO), een normenkader voor informatiebeveiliging binnen de overheid. In deze BIO wordt door de gemeente Doetinchem aangegeven welke informatiebeveiligingsmaatregelen zij treffen.

Dit is voor Laborijn een waarborg voor de veiligheid van de IT-omgeving. Door Laborijn is in 2021 het verzoek gedaan aan een externe adviespartij een onderzoek uit te voeren naar onder meer cyberrisico's.

IT-Omgeving

Laborijn neemt IT-diensten af van de gemeente Doetinchem. Aan deze dienstverlening ligt een service-level-agreement ten grondslag uit 2018. Deze heeft de kenmerken van een contract. In de huidige SLA is aangegeven dat de gemeente Doetinchem niet verantwoordelijk is voor de schade die is ontstaan bij het uitvoeren van de overeenkomst.

Het aanvullen tot een echte service level agreement (SLA) vraagt daarmee bijvoorbeeld een toelichting op de actie- en responsetijd en performancerapportages. Maar ook de termijnen waarop back ups worden gemaakt en waar deze wordt opgeslagen en eventuele rapportages inzake bijvoorbeeld aanvallen van buitenaf.

Wij adviseren u de service level agreement met de gemeente Doetinchem te actualiseren en daarbij specifiek aandacht te schenken aan de informatieverstrekking over de geleverde diensten en tevens afspraken te maken over controle-informatie zoals bijvoorbeeld een ISAE 3402 type II verklaring.

Het IT-beleid van een organisatie definieert regels, voorschriften en richtlijnen voor het juiste gebruik en onderhoud van technologische middelen.

Dit beleid heeft vooral betrekking op de inrichting van applicaties, gegevens en ICT-infrastructuur. Laborijn maakt gebruik van het uitwijkplan / calamiteitenbeheer van de gemeente Doetinchem.

Wij adviseren u een IT-beleid voor de organisatie Laborijn op te stellen.

• Hardware

Laborijn ontvangt alle hardware via de gemeente Doetinchem. De gemeente Doetinchem bewaakt het onderhoud en de vervanging van de hardware. Met de invoering van Microsoft Intune door Laborijn in komende periode kan hardware op afstand worden geblokkeerd en vernietigd in geval van vervreemde of verdwenen apparatuur.

• Applicatiebeheer

Een aantal applicaties draaien op de server van de gemeente Doetinchem en een aantal applicaties draaien in de cloud. De verantwoordelijkheid voor het applicatiebeheer is overgedragen aan Laborijn. Updates worden door technisch beheer van de gemeente Doetinchem uitgevoerd. De uitrol wordt door de applicatiebeheerders van Laborijn gedaan. Er worden geen verslagen gemaakt van de updates en de testen alvorens deze worden doorgevoerd. Het gebruik van de applicaties door medewerkers wordt niet actief gelogd.

Het onbeheerd toevoegen van applicaties op de netwerkgeving van Laborijn is afgeschermd maar is wel mogelijk op beschikbaar gestelde laptops.

Wij adviseren u een procedure op te stellen voor het uitvoeren van updates waarbij onder meer aangegeven wordt dat het vastleggen van testen van updates en de momenten van uitvoering noodzakelijk zijn.

Daarnaast adviseren wij u actief te monitoren op het gebruik van de verschillende applicaties door gebruikers (logging).

• Gebruikersbeheer

Gebruikersbeheer is het proces dat gericht is op het administreren van gebruikers van IT- en informatiesystemen. Wie mag wat in welke applicatie? Deze taak is volledig belegd bij Laborijn. Het toekennen van rechten en rollen voor nieuwe medewerkers is niet 'role-based'. De rechten en rollen worden gekopieerd van een collega. Bij het ontstaan van een functiewijziging worden de rollen en rechten niet altijd aangepast op basis van de voorgestelde procedure. Het risico ontstaat dat een medewerker teveel rechten toegekend krijgt.

Periodieke controle op de aanwezige gebruikers en bijbehorende rechtenstructuur is op dit moment niet opgenomen in de procedures (uitzondering: rechten en rollen in Suwinet).

Wij adviseren u dan ook de rechten en rollen voor gebruikers te baseren op role-based-inrichting. Tevens adviseren wij u periodiek de rechten en rollen op basis van een autorisatiematrix, te toetsen.

Richting de rechtmatigheidsverantwoording

Landelijke ontwikkeling

De invoering van de rechtmatigheidsverantwoording zou eerst over 2021 plaatsvinden, maar is met (minimaal) 1 jaar uitgesteld. De verwachting is dat het Dagelijks Bestuur over het jaar 2022 een rechtmatigheidsverantwoording moet opstellen. Hierdoor heeft uw organisatie een extra jaar ter voorbereiding gekregen.

De commissie BBV heeft inmiddels wel een nieuwe kadernota Rechtmatigheid 2022 uitgebracht, waarin zij haar visie geeft over het begrip rechtmatigheid in de rechtmatigheidsverantwoording. In de kadernota rechtmatigheidsverantwoording 2022 zijn enkele stellige uitspraken en aanbevelingen opgenomen die van belang zijn bij het totstandkoming van de rechtmatigheidsverantwoording.

We brengen de volgende punten graag onder uw aandacht, die nieuw zijn of afwijken van de wijze waarop de accountant hiermee omging.

Normenkader

De commissie BBV adviseert de door het Algemeen Bestuur gedelegeerde bevoegdheden aan het Dagelijks Bestuur niet op te nemen in het normenkader rechtmatigheid.

Algemene beheersing

Aanpassingen in financiële verordening

In de kadernota Rechtmatigheid 2022 worden de volgende aspecten aangehaald om in de financiële verordening op te nemen:

- De kaderstelling op het gebied van rechtmatigheid vorm te geven;
- De verantwoordingsgrens op basis van de lasten inclusief toevoegingen reserves en de rapportagegrens voor de rechtmatigheidsverantwoording;
- De manier waarop wordt om gegaan met begrotingsonrechtmatigheden. Hieruit moet blijken hoe afwijkingen geïnterpreteerd worden in het kader van het uitoefenen van het budgetrecht door het Algemeen Bestuur;
- De afspraken tussen het Algemeen Bestuur en het Dagelijks Bestuur over verschuivingen van uitgaven tussen jaarschijven in een investeringsbudget;
- De kaders indien specifieke budgetten bij onderuitputting op jaareinde in bestemmingsreserves op genomen worden.

Richting de rechtmatigheidsverantwoording

Rechtmatigheidsverantwoording

Voorwaarden die van invloed zijn op de verslaggeving of het getrouwe beeld van de jaarrekening worden niet opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.

In de kadernota Rechtmatigheid 2022 worden de volgende aspecten aangehaald om rekening mee te houden bij het opstellen van de rechtmatigheidsverantwoording over 2022:

- Overschrijdingen van de begroting tellen mee in de rechtmatigheidsverantwoording;
- Bij complexe situaties waarin er verschillende onderbouwde standpunten zijn en specialisten niet tot een eenduidig oordeel komen, kan het voor het Dagelijks Bestuur onduidelijk zijn of financieel rechtmatig is gehandeld. Het Dagelijks Bestuur neemt deze mee in de rechtmatigheidsverantwoording als onduidelijkheid;
- Wanneer misbruik van overheidsmiddelen (bijvoorbeeld bij de Participatiewet) is geconstateerd en een terugvordering (met eventueel een boete) is opgelegd blijft staan dat misbruik van overheidsmiddelen heeft plaatsgevonden. Dit misbruik van overheidsmiddelen telt mee in de rechtmatigheidsverantwoording.

Paragraaf Bedrijfsvoering

Het Dagelijks Bestuur moet in de paragraaf Bedrijfsvoering een toelichting geven op alle afwijkingen, die in de rechtmatigheidsverantwoording zijn opgenomen en de maatregelen om deze afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Algemene beheersing

Niet-financiële onrechtmatigheden in verband met het niet naleven van bepalingen in de wet Fido en bijbehorende regelingen moeten worden toegelicht in de paragraaf Bedrijfsvoering. Dit is een stellige uitspraak die in het addendum van de kadernota 2021 is vermeld en is daarmee verplicht vanaf 2021.

Indien de normen uit de gids proportionaliteit veelvuldig niet nageleefd worden of slecht gedocumenteerd en/of gemotiveerd zijn, dan moet het Dagelijks Bestuur hierover rapporteren via de paragraaf Bedrijfsvoering.

Nota Misbruik en oneigenlijk gebruik

De commissie BBV beveelt aan om een overkoepelend beleidsstuk misbruik & oneigenlijk gebruik (M&O) te maken. Dit bevat algemene uitgangspunten en de maatregelen ter voorkoming van misbruik en oneigenlijk gebruik. Is het M&O beleid niet actueel of wordt deze feitelijk niet nageleefd dan vermeld het Dagelijks Bestuur dit in de paragraaf Bedrijfsvoering. De commissie BBV adviseert om geconstateerde fraude door eigen medewerkers toe te lichten in de paragraaf bedrijfsvoering.

Onze adviezen voor 2022

Zoals hiervoor vermeld schrijft de kadernota rechtmatigheid 2022 een aantal aanpassingen in de financiële verordening voor. Daarnaast vraagt de herziening van wetgeving een aanpassing van interne regelgeving. Inmiddels is er een notitie in voorbereiding waarin is aangegeven wat de consequenties zijn van de intrede van de rechtmatigheidsverantwoording voor uw organisatie.

Wij adviseren u het volgende:

- *Het controleprotocol, de controleverordening en de financiële verordening na het in werking treden van de aangepaste wet te herzien;*
- *Een overkoepeld beleidsstuk M&O op te stellen;*
- *De verbijzonderde interne controle zodanig in te richten dat in het eerste jaar met name getoetst wordt op de rechtmatigheidsaspecten en in de komende jaren te beoordelen of de interne controle verder uitgebreid kan worden;*
- *Voorafgaand aan het uitvoeren van de verbijzonderde interne controle een normenkader vast te laten stellen en hierin de gedelegeerde bevoegdheden niet op te nemen;*
- *De gids proportionaliteit uit te werken in het intern inkoopbeleid;*
- *In het controleplan de volgende punten mee te nemen:*
  - *Interne controle op de overschrijdingen op de drempel van het schatkistbankieren en de renterisiconorm;*
  - *Interne controle op de naleving van het interne inkoopbeleid;*
  - *De naleving van het M&O-beleid.*

- *Tussentijds te rapporteren over geconstateerde afwijkingen uit de verbijzonderde interne controle en maatregelen en de effecten van de maatregelen te monitoren.*

De status van de interne controle bij uw organisatie

In 2021 is de formatie voor de verbijzonderde interne controle (VIC) uitgebreid met een auditor die samen met de interne controle functionaris de werkzaamheden uitvoert. Jaarlijks wordt een controleplan opgesteld, waarin de risico's en de te controleren items zijn opgenomen. Alle relevante processen zijn opgenomen.

De uitvoering vindt gedurende het jaar plaats. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de software applicatie KIC, behoudens de verbijzonderde interne controle op de processen Europese aanbestedingen, personeel, WSW en intern werk. De omvang van de werkzaamheden is afgestemd op het belang (risico-inschatting en omvang) van het proces.

Over de bevindingen wordt aan het managementteam, de directie en het Dagelijks Bestuur gerapporteerd. Er worden aanbevelingen opgenomen in de rapportage en de voortgang van de afwikkeling wordt gemonitord.

Bij onze controle hebben wij vastgesteld dat de interne controles worden uitgevoerd overeenkomstig het plan en op schema liggen. De kwaliteit van de VIC is voldoende. De rapportages hierover zijn besproken in het Dagelijks Bestuur.

In KIC zijn diverse standaard toetspunten opgenomen. Deze worden automatisch bevestigd zonder een werkelijke controle uit te voeren. De verbijzonderde interne controle in 2021 behelst daarvan 4 toetspunten.

Wij adviseren u de toetspunten in KIC zodanig in te richten dat deze aansluiten bij het normenkader en de automatische vulling te herzien in een noodzakelijke invulling. Daarnaast adviseren wij u alle VIC op te nemen in KIC, inclusief de daarbij behorende toetspunten.

Het sluitstuk van de VIC op de uitkeringen is de afwikkeling van de signalen uit het inlichtingenbureau.

Wij adviseren u voor afronding van het boekjaar 2021 VIC uit te voeren op de signalen van het inlichtingenbureau.

Beheersing processen

Inzicht in de ontwikkeling van de aanbevelingen

In de komende pagina's nemen wij u mee in de bevindingen in de processen, de risico's en de aanbevelingen. De risico's met grootste impact worden als eerste getoond.

In onze vorige rapportages hebben wij diverse aanbevelingen gedaan om de risico's beter te beheersen. Bij onze controle hebben wij de opvolging van de aanbevelingen vastgesteld. In komende pagina's geven wij per bevinding de voortgang van deze aanbevelingen weer. Het jaartal van ontstaan is per bevinding opgenomen.

De kleuren geven de status van de opvolging weer:

Legenda	
	De organisatie heeft het advies opgevolgd en afgerond.
	De organisatie volgt het advies op. Het is onderhanden.
	Er is nog geen actie ondernomen.
	Het is een nieuwe bevinding
	De organisatie gaat het advies niet opvolgen.

Aanbevelingen

Voor de risico's waar directe gevolgen zijn voor de jaarrekening wordt dit separaat vermeld en aangeduid met dit teken:

1. Naleving Europese aanbestedingsregels

Bevinding 2018 en verder

Het inkoopproces is belegd bij de budgethouder. Door het ontbreken van een signaleringsmiddel wordt het risico gelopen dat een inkoop niet volgens de juiste spelregels wordt gedaan, met name bij grote inkopen die boven de Europese aanbestedingsgrens komen.

Het taxivervoer is vanaf 2017 onrechtmatig ingekocht. Ook voor 2021 zal deze onrechtmatigheid zich voordoen.

Het voorschrift om inkopen groter dan € 50.000 door de directeur te laten autoriseren wordt niet altijd gehandhaafd. Deze grens is in 2021 verhoogd naar € 100.000.

Follow-up 2019 en verder

In 2019 is een aanbestedingskalender opgesteld.

Er is een contractenregister aanwezig. Uw organisatie maakt een bewuste keuze om de inhuurcontracten hier niet in op te nemen.

Er wordt tussentijds een spendanalyse uitgevoerd om zo te bewaken dat er geen onrechtmatige inkopen ontstaan.

Top-3 risico

Risico

Door het ontbreken van een signaleringsmiddel wordt het risico gelopen dat een aanbesteding niet of niet tijdig volgens de juiste spelregels wordt gedaan. Het niet voldoen aan Europese aanbestedingsregels is een onrechtmatigheid. De impact van het risico is hoog omdat er sprake is van een grote omvang van de inkopen indien de fout zich voordoet.

Aanbeveling

Wij adviseren u bij inkopen groter dan € 50.000 geautomatiseerd in te regelen dat deze voor autorisatie langs de directeur komen en zodoende een extra check uit kan worden gevoerd op de juistheid van de gevolgde inkoopprocedure.

Wij adviseren u ook intern inkoopbeleid op te stellen, voortkomend uit de verplichting om intern wel te voldoen aan de Gids proportionaliteit.

Gevolgen jaarrekeningcontrole

Op basis van de eerste beoordeling blijkt dat twee contracten in 2021 onrechtmatig zullen zijn. Daarnaast wordt een risico op onrechtmatigheid gelopen bij de contracten met betrekking tot de inhuur van personeel.

De naleving van de aanbestedingsregels wordt in de verbijzonderde interne controle aanvullend achteraf vastgesteld. Wij zullen deze aanvullende controle beoordelen.

2. Volledigheid opbrengst WSW

Bevinding 2018 en verder

De contracten van intern werk en detachering zijn verouderd en worden niet geactualiseerd met jaarlijkse indexatie. Het gevolg is dat de prijzen op de verkoopfacturen niet overeen komen met de prijzen in de contracten.

De offertes en indexatiebrieven voor het intern werk zijn niet centraal geregistreerd.

Uw organisatie verricht via intern werk activiteiten voor andere bedrijven. In het proces zijn onvoldoende waarborgen aangebracht om te kunnen garanderen dat alle producten weer naar de andere bedrijven teruggaan.

Binnen het proces opbrengst detachering wordt veel op Excel-documenten gesteund. De uren, tarieven en facturatie wordt per detachering vastgelegd in Excel-bestanden.

SDOA begeleidt een aantal werknemers die in loondienst zijn bij Laborijn. SDOA factureert aan de inlener. Laborijn beschikt niet over de onderliggende overeenkomst.

Risico

Door bovenvermelde bevindingen is de volledigheid van de opbrengst WsW niet gewaarborgd.

Top-3 risico

Aanbevelingen

Wij adviseren u de volgende maatregelen te treffen:

- *Contracten te vernieuwen, de ondertekening te waarborgen en jaarlijks de indexatie schriftelijk te bevestigen aan de klant;*
- *Centrale registratie van de offertes en indexatiebrieven;*
- *Het professionaliseren van de procedures met betrekking tot intern werk, zoals voorraadtellingen en -administraties en een verbetering van de orderafhandeling;*
- *Het proces van registratie en facturatie om te zetten in een software applicatie inclusief de noodzakelijke totaalcontroles;*
- *De contracten van inleners via SDOA om te zetten naar contracten met Laborijn.*

Follow-up 2021

Diverse contracten voor intern werk en detachering zijn vernieuwd, maar nog niet volledig.

Gevolgen jaarrekeningcontrole

Wij zullen bij de jaarrekeningcontrole nadere detailcontroles uitvoeren op de juistheid van de gefactureerde prijzen en de eventuele effecten van de uitkomsten weergeven in ons accountantsverslag.

3. Prestatie leveringen

Bevinding 2019 en verder

Diverse bestellingen worden via mail, telefonisch en mondeling geplaatst. Er is geen centrale registratie van alle verplichtingen.

Risico

Dit kan een risico veroorzaken dat de verplichtingen per jaareinde niet volledig in beeld zijn. Daarnaast ontstaat het risico dat budgethouders de uitputting van hun budget niet in beeld hebben.

Aanbeveling

Wij adviseren u een verplichtingenadministratie of bestelportaal in te richten. Bij een bestelportaal kan een preferente leverancier worden aangegeven, kan efficiency worden bereikt in de afwikkeling van de facturen en kan aan de voorkant de juiste inkoopprocedure worden ingezet.

Ook is het belangrijk de routing van de facturen zodanig in te richten dat te allen tijde een separate goedkeuring van de prestaties wordt gegeven en dat de leveringen goed en gedocumenteerd zijn onderbouwd.

Top-3 risico

Follow up 2020 2021

Facturen worden vanaf 2021 door minimaal twee personen geautoriseerd. De inkoper controleert de prijs, de aantallen, kwaliteit en of er daadwerkelijk geleverd is. De budgethouder autoriseert voor de belasting van het budget.

De routing van de facturen wordt gecontroleerd door de financiële administratie alvorens de factuur betaalbaar wordt gesteld.

Er is verbijzonderde interne controle uitgevoerd op het bewijs van de geleverde prestaties in het eerste halfjaar.

Gevolgen jaarrekeningcontrole

De uitkomsten van de steekproef over het tweede halfjaar van 2021 zullen wij beoordelen.

Overige risico's en aanbevelingen

Aanbevelingen

Proces	Bevinding en risico	Aanbeveling	Follow up 2020
IV3 (ML 2021)	De financiële administratie is zodanig ingericht dat de informatie voor derden die aan het CBS moet worden opgeleverd herleid kan worden. Wij hebben vastgesteld dat de ingezonden IV3-matrix over 2020 niet aansluit met de jaarrekening van 2020. Hierdoor wordt onjuiste informatie verstrekt aan het CBS.	Wij <u>adviseren</u> u bij de jaarrekening 2021 expliciet de aansluiting tussen de cijfers in IV3 en de jaarrekening te maken.	Nieuwe bevinding
Crediteuren Stamgegevens (ML 2021)	Er zijn 3 personen geautoriseerd tot het muteren van de crediteurenstamgegevens, waaronder de interne auditor. Hierdoor ontstaat het risico dat de onafhankelijkheid van deze functie niet is gewaarborgd.	Wij <u>adviseren</u> u de bevoegdheid tot het wijzigen van de crediteurenstamgegevens op te heffen voor de functie van interne auditor.	Nieuwe bevinding
Inkopen Autorisatie inkopen (ML 2020)	Het voorschrift om inkopen groter dan € 50.000 door de directeur te laten autoriseren wordt niet altijd gehandhaafd.	Wij <u>adviseren</u> u bij inkopen groter dan € 50.000 geautomatiseerd in te regelen dat deze voor autorisatie langs de directeur komen en zodoende een extra check uit te kunnen voeren op de juistheid van de gevolgde inkoopprocedure.	Nog geen actie op ondernomen De autorisatie grens is in het ondermandaat verhoogd naar € 100.000 aangepast.
Inkopen Verplichtingen (ML 2019)	Diverse bestellingen worden via mail, telefonisch en mondeling geplaatst. Er is geen centrale registratie van alle verplichtingen. Dit kan een risico veroorzaken dat de verplichtingen per jaareinde niet volledig in beeld zijn. Daarnaast ontstaat het risico dat budgethouders de uitputting van hun budget niet in beeld hebben.	Wij <u>adviseren</u> u een verplichtingenadministratie of bestelportaal in te richten. Bij een bestelportaal kan een preferente leverancier worden aangegeven, kan efficiency worden bereikt in de afwikkeling van de facturen en kan aan de voorkant de juiste inkoopprocedure worden ingezet.	Onderhanden Hiervoor wordt de applicatie Facilitator ingesteld. Vanaf 2022 wordt deze applicatie in gebruik genomen.

Overige risico's en aanbevelingen

Aanbevelingen

Proces	Bevinding en risico	Aanbeveling	Follow up 2021
Participatiewet Dossiers cliënten ML 2019 ML 2020 ML 2021	Uit onze controlewerkzaamheden zijn enkele onvolkomenheden voor wat betreft het nakomen van termijnen en formaliteiten naar voren gekomen. Uit de beantwoording van onze vragen is gebleken dat deze meestal intern ook zijn gesignaleerd en worden opgepakt. De tekortkomingen zijn zowel kwalitatief als kwantitatief beperkt. Het betreft: <ul style="list-style-type: none"> - Arbeidsinschakeling / ontheffing niet verlengd - Beschikking is niet tijdig afgegeven - De aanvraag ontbreekt in het dossier (oudere dossiers) 	<i>Wij <u>adviseren</u> u de dossiers van de cliënten volledig te digitaliseren en daarbij een toets uit te voeren op de volledigheid van de voorhanden zijnde informatie.</i>	Nog geen actie op ondernomen
Participatiewet Norm vergoeding inrichting (ML 2019)	De verhoging van de norm voor de vergoeding van de inrichting is in juli 2018 en januari 2019 niet doorgevoerd. Hierdoor ontstaat het risico dat een te lage uitkering wordt verstrekt. De juiste vergoeding is inmiddels verstrekt.	<i>Wij <u>adviseren</u> u interne controle uit te voeren op de juiste invoering van de aanpassing van de normen.</i>	Gereed De regeling in afgelopen jaren steeds duidelijker geworden. Geen VIC meer op uitgevoerd. Veel meer in systeem ingeregeld, binnen proces ook veel meer ingeregeld

Overige risico's en aanbevelingen

Aanbevelingen

Proces	Bevinding en risico	Aanbeveling	Follow up 2021
Participatiewet Ondertekening Beschikking (ML 2021)	Beschikkingen worden ondertekend door kwaliteitsmedewerkers die hier op basis van hun functie niet voor zijn geautoriseerd in het ondermandaat. Hierdoor ontstaat het risico dat beschikkingen onterecht worden ondertekend. Hierbij dient wel opgemerkt te worden dat mogelijk ten tijde van de ondertekening de kwaliteitsmedewerkers hier nog toe bevoegd waren.	<i>Wij <u>adviseren</u> u interne controle uit te voeren op de ondertekening van de beschikkingen vanaf 1 januari 2021 op basis van het ondermandaat.</i>	Nieuwe bevinding
Verordening Overheid.nl (ML 2020)	De verordeningen zijn niet volledig opgenomen op overheid.nl	<i>Wij <u>adviseren</u> u de volledigheid van de publicatie op overheid.nl te toetsen.</i>	Gereed Alle verordeningen zijn gepubliceerd.
Loonkosten subsidie (ML 2021)	Bij onze controle hebben wij geconstateerd dat de loonkostensubsidie niet op de juiste wijze en juiste gronden is vastgesteld. Hierdoor ontstaat het risico op een onjuiste verstrekking van loonkostensubsidie. De loonkostensubsidie is onderdeel van de verbijzonderde interne controle	<i>Wij <u>adviseren</u> u de interne controle uit te breiden op de juiste berekening van de loonkostensubsidie.</i>	Nieuwe bevinding

Overige risico's en aanbevelingen

Aanbevelingen

Proces	Bevinding en risico	Aanbeveling	Follow up 2021
Personeel SW (ML 2019)	Bij uitdiensttreding wordt gebruik gemaakt van een checklist. Bij onze controle hebben we geconstateerd dat de checklisten niet altijd volledig worden ingevuld. Hierdoor ontstaat het risico dat niet alle acties naar aanleiding van een uitdiensttreding worden uitgevoerd. Daarnaast ontstaat het risico dat er 'spookwerknemers' op de loonlijst blijven staan.	<i>Wij <u>adviseren</u> u de SW-begeleiders te laten autoriseren voor het aanwezige SW-personeel om te voorkomen dat er ten onrechte lasten worden gemaakt voor SW-personeel dat niet in dienst is.</i>	Advies wordt niet opgevolgd. Sw-begeleiders laten autoriseren heeft volgens de organisatie geen toegevoegde waarde omdat het in- en uitdiensttredingsproces waterdicht is.
Personeel Slapende dienstverbanden (ML 2019)	In november 2019 is een arrest uitgesproken waarin een organisatie wordt verplicht een einde te maken aan slapende dienstverbanden. Binnen uw organisatie zijn er mogelijk 2 slapende dienstverbanden. Op basis van de huidige wetgeving dient voor dit ontslag transitievergoeding te worden verleend. Indien het slapende dienstverband is ontstaan als gevolg van ziekte, kan voor de transitievergoeding een tegemoetkoming bij het UWV worden aangevraagd.	<i>Wij <u>adviseren</u> u te onderzoeken of hier sprake is van slapende dienstverbanden waar mogelijk de verplichting op rust deze te beëindigen of dat een andere situatie zich hier voordoet.</i>	Gereed Eventuele transitievergoeding is uitbetaald en teruggevorderd van het UWV.
WSW Salaris administratie Derden (ML 2020)	Uw organisatie voert de WSW salarisadministratie ook voor de gemeenten Zutphen en Bronckhorst uit.	<i>Wij <u>adviseren</u> u de dienstverlening met de gemeenten te evalueren en ook afspraken te maken over de behoefte aan controle informatie via een ISAE 3402 verklaring. Een verklaring die de gemeenten zekerheid geven over een juiste verwerking van de salarissen.</i>	Advies wordt niet opgevolgd. Er heeft een evaluatie plaats gevonden met de gemeente Zutphen. Zowel Zutphen als Bronckhorst heeft niet om een extra waarborg inzake de juistheid van de salarissen verzocht.

Aandachtspunten jaarrekening

Op basis van de beoordeling van de interne processen en controles stellen wij aandachtspunten voor de jaarrekeningcontrole op.

De werkzaamheden wij hiervoor verrichten worden afgestemd met uw organisatie.

In het kader van de jaarrekeningcontrole vragen wij uw specifieke aandacht voor:

1. De op te leveren documenten voor de jaarrekeningcontrole vragen wij op via het SKN-aanleverportaal. Begin januari krijgt u hiervoor toegang;
2. De WNT verantwoording met de wijzigingen in de directeursfunctie en toevoeging van de functie adjunct directeur;
3. De toelichting over de stand van zaken van het restant afrekening met Oude IJsselstreek;
4. Een actualisatie van de voorziening groot onderhoud op basis van de dan bekende plannen voor de toekomstige huisvesting;
5. De presentatie van de primitieve begroting op basis van de voormalige programma's naar de presentatie van de definitieve begroting met de nieuwe programma indeling en de herverdeling van de middelen;
6. In de paragraaf weerstandsvermogen en risicomanagement een nadere toelichting te geven op het verloop van de risico's ten opzichte van de begroting 2021;
7. De verantwoording inzake het gevoerde integriteitsbeleid op te nemen in de paragraaf bedrijfsvoering;
8. De focus in de paragrafen aan te brengen (aanbeveling notitie BBV paragraaf bedrijfsvoering);
9. Overschrijdingen op schatkistbankieren en renterisiconorm op te nemen in de paragraaf bedrijfsvoering;
10. De VIC op de IB-signalen uit te voeren;
11. Een aansluiting te maken tussen de definitieve jaarrekening en de definitieve IV3;
12. Het afronden van de verbijzonderde interne controle over 2021.

Planning

De afronding van de detailcontroles Participatiewet is gepland in week 3.

De controle van de WIW is gepland in week 5

De jaarrekeningcontrole is gepland in week 8 en 9.

Ontwikkelingen in de wetgeving

Wijzigingen wet- en regelgeving

Uw organisatie heeft continu te maken met veranderende wet- en regelgeving. De komen periode zijn er veel wijzigingen die een groot effect hebben op uw organisatie. Wij brengen de volgende wijzigingen specifiek onder uw aandacht:

Besluit begroting en verantwoording (BBV)

- Kadernota rechtmatigheid 2022

De commissie BBV geeft via de kadernota rechtmatigheid haar visie over de invulling van het begrip rechtmatigheid in de rechtmatigheidsverantwoording van de decentrale overheden conform artikel 75, lid 2 BBV.

- Addendum kadernota 2021

Ook voor jaarrekening 2021 is er aanleiding toe de Kadernota rechtmatigheid te actualiseren. De commissie BBV heeft besloten dat deze onderdelen als addendum op de kadernota rechtmatigheid 2018 worden gepubliceerd

- Notitie bedrijfsvoering

Naar aanleiding van de Kadernota rechtmatigheid 2022 bleek dat er een brede behoefte was aan een nadere duiding van de inhoud en reikwijdte van de paragraaf Bedrijfsvoering. Daarom heeft de commissie BBV besloten om naast de actualisatie van de Kadernota rechtmatigheid een Notitie paragraaf Bedrijfsvoering op te stellen.

Ontwikkelingen

Onbelaste vaste reiskostenvergoeding

Vanwege de coronacrisis werken in 2021 medewerkers veel of zelfs alleen maar vanuit huis. Tot 1 oktober 2021 bestond al een goedkeuring waardoor de werkgever een onbelaste vaste reiskostenvergoeding kan blijven doorbetalen, dus ook als de medewerker niet of nauwelijks naar het werk reist vanwege thuiswerk. Deze goedkeuring is verlengd tot en met 31 december 2021, zo maakte het kabinet maandag 30 augustus bekend.

ZZP- er of arbeidscontract

Mag je een zelfstandige inhuren of heb je een arbeidscontract nodig? Deze vraag is niet altijd eenvoudig. Vandaar dat er nu een pilot gestart is met een online module die deze vraag kan beantwoorden. De pilot van de Webmodule Beoordeling Arbeidsrelatie (WBA) is recentelijk online gegaan. Door het invullen van een vragenlijst weet je of je een zelfstandige mag inhuren voor een klus of dat er een arbeidscontract nodig is. De pilot webmodule is anoniem en er kunnen in deze fase geen rechten aan worden ontleend. Later dit jaar wil het kabinet de pilot evalueren om erachter te komen of de module helpt en waar nog verbetering nodig is.

Afsluiting

Wij hebben de concept managementletter besproken

Afsluiting

Afstemming

Deze managementletter is tot stand gekomen in overleg met en na afstemming met de betrokken ambtenaren en de directie. Deze brief wordt ter kennisgeving verzonden aan het Dagelijks Bestuur en het Algemeen Bestuur.

Afsluiting

Wij vertrouwen erop u hiermee van dienst te zijn en zijn graag bereid nadere informatie te verstrekken.

Met vriendelijke groet,

Stolwijk Kelderman

w.g. dhr. R.H. Gosselink-Wolbrink RA   w.g. mevr. H.G.J. de Feiter RA

Toegevoegde waarde die bijdraagt aan uw duurzame succes

Samenwerkende specialisten

Binnen Stolwijk Kennisnetwerk bundelen wij een aantal kennisgebieden op financieel, bedrijfskundig, economisch en personeelsniveau. Vanuit deze verschillende disciplines hebben wij een 360 graden overview, zodat wij u beter en vollediger kunnen adviseren. Deze aanpak, waarbij specialisten en generalisten nauw samenwerken, leidt ertoe dat wij een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan het duurzame succes van uw organisatie. Hoe wij dat doen? Dat leest u in het transparantieverlag op onze website.

Uw succes > www.stolwijkkennisnetwerk.nl

stolwijk kennisnetwerk

Aan: Algemeen Bestuur Laborijn
Van: Dagelijks Bestuur Laborijn
Betreft: 2e begrotingswijziging 2021
Datum: 8 december 2021

Hierbij bieden wij u de 2^e gewijzigde begrotingswijziging 2021 aan. Deze begrotingswijziging is opgesteld met als doel om de beter aan te sluiten bij de werkelijke baten en lasten over 2021. Dit is van belang voor zowel het jaarrekeningtraject alsmede om te voldoen aan de begrotingsrechtmatigheid. Voor de inhoud van deze begrotingswijziging hebben wij ons gebaseerd op de prognoses die zijn opgesteld bij het opmaken van de 3^e kwartaalrapportage 2021.

Aangezien de bijdrage van de deelnemende gemeente niet toeneemt, hoeft deze begrotingswijziging conform artikel 29 lid 2 van de Gemeenschappelijke Regeling Laborijn niet te worden aangeboden aan de gemeenteraden.

De belangrijkste wijzigingen tussen deze 2^e gewijzigde begroting 2021 en de 1^e gewijzigde begroting 2021 betreffen de volgende:

1. Het rijksbudget Wsw is door het rijk in de loop van 2021 verhoogd met circa € 200.000.
2. Het re-integratiebudget is in de loop van 2021 verlaagd met circa en € 70.000.
3. De lasten re-integratie vallen ruim € 60.000 lager uit dan begroot.
4. De lasten bijstand zijn naar verwachting € 750.000 lager door een gunstige ontwikkeling van de klantaantallen BUIG.
5. De lasten bijzondere bijstand zijn naar verwachting € 33.000 lager doordat minder klanten hier een beroep op hebben gedaan dan was verwacht.
6. De lasten Tonk vallen circa € 530.000 lager uit dan begroot.
7. De lasten Tozo vallen circa € 200.000 hoger uit dan begroot.
8. De lasten voor langdurige loonkostensubsidie vallen ruim € 260.000 lager uit dan begroot.
9. De uitgaven overhead zijn circa 1,1 miljoen lager dan begroot. Als gevolg van de corona-omstandigheden hebben we diverse grotere projecten moeten her prioriteren. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om omvangrijke digitaliseringsprojecten die in de toekomst alsnog plaatsvinden, echter worden die niet meer in 2021 (volledig) gerealiseerd. Daarnaast zijn diverse opleidingen voor een deel van het personeel doorgeschoven naar 2022. Deze uitgaven zullen vanaf 2022 alsnog gaan plaatsvinden en vanuit de bestemmingsreserves worden betaald.
10. De mutaties in de reserves zijn bijgesteld op basis van bovenstaande ontwikkelingen. Deze zijn in hoofdstuk 5 inzichtelijk gemaakt en toegelicht.

Bovenstaande wijzigingen zijn in deze 2e begrotingswijziging verwerkt en worden nader toegelicht in de betreffende programma's.

Advies:

- De 2e begrotingswijziging 2021 zoals bijgevoegd conform vaststellen.

Doetinchem, 17 december 2021

Het Dagelijks Bestuur van Laborijn

De wnd. secretaris
J.T. Spruit

De voorzitter
drs. E.J. Huizinga MBA

Aldus besloten door het Algemeen Bestuur van Laborijn op 17 december 2021

De wnd. secretaris
J.T. Spruit

De voorzitter
drs. E.J. Huizinga MBA

2^e Begrotingswijziging 2021

Gemeenschappelijke Regeling Uitvoeringsorganisatie Laborijn

Doetinchem, november 2021

Inhoud

1. Voorwoord.....	3
2. Resultaat.....	4
3. Ontwikkeling aantallen.....	5
3.1 Aantal huishoudens in de bijstand.....	5
3.2 Aantal inwoners werkzaam met langdurige loonkostensubsidie.....	5
3.3 Aantal Wsw-medewerkers.....	6
4. Toelichting baten en lasten per programma.....	7
4.1 Programma Inkomen & financiële dienstverlening.....	7
4.2 Programma Ontwikkeling, participatie & re-integratie.....	10
4.3 Programma Wsw.....	12
4.4 Programma Overhead.....	15
5. Mutaties reserves.....	17
6. Investeringen.....	18
7. Bijlagen.....	19
Bijlage 1 Programma Inkomen & financiële dienstverlening per gemeente.....	19
Bijlage 2 Bijdragen per gemeente.....	22
Bijlage 3 Geprognosticeerde balans na 2e begrotingswijziging 2021.....	25
Bijlage 4 Kengetallen en EMU-saldo.....	25
Bijlage 5 Beleidsindicatoren.....	26
Bijlage 6 Taakvelden.....	26

1. Voorwoord

Hierbij bieden wij u de 2^e gewijzigde begrotingswijziging 2021 aan. Dit betreft een technische begrotingswijziging die ten doel heeft de nog op te maken jaarrekening 2021 zichtbaar te kunnen laten aansluiten op deze begrotingswijziging. Voor de inhoud van deze begrotingswijziging hebben wij ons gebaseerd op de prognoses die zijn opgesteld bij het opmaken van de 3^e kwartaalrapportage 2021. Aangezien de bijdrage van de deelnemende gemeenten niet toeneemt, hoeft deze begrotingswijziging conform artikel 29 lid 2 van de Gemeenschappelijke Regeling Laborijn niet te worden aangeboden aan de gemeenteraden.

In de onderliggende programma's zullen de grootste wijzigingen worden toegelicht.

Doetinchem, november 2021

J.T. Spruit
Waarnemend Algemeen Directeur

2. Resultaat

Het totale resultaat in deze begrotingswijziging blijft € 0 net zoals in de 1^e begrotingswijziging 2021. Wel zijn de nodige wijzigingen doorgevoerd in de onderliggende programma's. Zo heeft er een verschuiving van de salarislasten tussen de programma's plaatsgevonden echter is het totale bedrag niet gewijzigd. Daarnaast zijn de toevoegingen en onttrekkingen uit de bestemmingsreserves geactualiseerd.

In onderstaande tabel is het totaalresultaat weergegeven:

Resultaat 2021	1e gewijzigde begroting 2021	Wijziging	2e gewijzigde begroting 2021
Programma Inkomen & financiële dienstverlening	-	-140.125	-140.125
Programma Ontwikkeling, participatie & re-integratie	300.000	308.423	608.423
Programma Wsw	2.977.579	467.855	3.445.434
Programma Overhead	-5.257.272	1.008.304	-4.248.968
Resultaat voor bestemming	-1.979.693	1.644.458	-335.235
<u>Mutatie bestemmingsreserve</u>			
Toevoeging	-529.000	-359.144	-888.144
Onttrekking	2.508.693	-1.285.314	1.223.379
<u>Mutatie algemene reserve</u>			
Toevoeging	-	-	-
Onttrekking	-	-	-
Resultaat na bestemming reserves	-	-	-

De grootste financiële ontwikkelingen worden per programma nader toegelicht in hoofdstuk 4 en de gewijzigde mutaties in de reserves worden toegelicht in hoofdstuk 5.

3. Ontwikkeling aantallen

3.1 Aantal huishoudens in de bijstand

In mei 2021 was de landelijke verwachting van het Rijk dat de BUIG huishoudens vanaf juni fors zouden dalen. Deze daling hebben wij destijds bij de 1^e begrotingswijziging 2021 verwerkt. Echter zien wij dat de daling van het bijstandsvolume harder is gegaan dan wij in mei verwachtten. De ontwikkeling van het bijstandsvolume wordt in 2021 als volgt:

Gemiddeld aantal huishoudens	1e gew iijzigde begroting 2021	Wijziging	2e gew iijzigde begroting 2021
Aalten	281	-4	277
Doetinchem	1237	-9	1228
	1518	-13	1505

De standcijfers aan het begin en de verwachting van de cijfers het eind van het jaar zien er dan als volgt uit:

Aantal huishoudens 1e begrotingsw iijziging 2021	Aalten	Doetinchem	Laborijn
Stand 1-1-21	278	1233	1511
Instroom	75	308	383
Uitstroom	-79	-342	-421
Stand 31-12-21	274	1199	1473

N.B. parttime uitstroom leidt niet tot een daling van het aantal huishoudens in de bijstand.

Aantal huishoudens 2e begrotingsw iijziging 2021	Aalten	Doetinchem	Laborijn
Stand 1-1-21	278	1233	1511
Instroom	62	276	338
Uitstroom	-80	-327	-407
Stand 31-12-21	260	1182	1442

3.2 Aantal inwoners werkzaam met langdurige loonkostensubsidie

Het aantal inwoners dat aan het werk gaat en ondersteund wordt door een langdurige loonkostensubsidie neemt in 2021 zoals was begroot toe, echter niet zo hard als bij de gewijzigde begroting was ingeschat.

Aantal inw oners werkzaam met een langdurige loonkostensubsidie	Aalten	Doetinchem	Laborijn
Stand 1-1-21	31	129	160
Instroom	33	102	135
Uitstroom	-16	-52	-68
Stand 31-12-21	48	179	227

3.3 Aantal Wsw-medewerkers

Het aantal Wsw-medewerkers is in het 2^e halfjaar 2021 harder gedaald dan bij de 1^e begrotingswijziging was voorzien. Dit komt voornamelijk doordat het aantal mensen hun pensioen naar voren hebben gehaald en doordat dienstverbanden zijn beëindigd in verband met ziekte. Per categorie ziet dat er als volgt uit:

Gemiddeld aantal Wsw - medewerkers per categorie	1e gew ijzigde begroting 2021	Wijziging	2e gew ijzigde begroting 2021
Groepsdetachering	409	-13	396
Individuele detachering	175	14	189
Intern Werk	329	-18	311
Begeleid w erken	91	-5	86
Intern gedetacheerd	10	10	20
	1.014	-12	1.002

4. Toelichting baten en lasten per programma

4.1 Programma Inkomen & financiële dienstverlening

Ten aanzien van het programma Inkomen & financiële dienstverlening dient een begrotingswijziging plaats te vinden ter grootte van € 140.125 nadelig.

De doelstellingen van dit programma zijn onder andere:

- Het rechtmatig verstrekken van Participatiewet-uitkeringen gebeurt voor 75% van de aanvragen binnen 4 weken (wanneer de benodigde gegevens beschikbaar zijn);
- Het percentage rechtmatigheidsfouten ligt onder de 1%;
- Bieden van advies en ondersteuning aan inwoners bij inkomensvraagstukken;
- Tot stand brengen van een goed gestroomlijnd en klantgericht proces ter ondersteuning van de gehele keten van financiële dienstverlening;
- De (tijdelijke) ontheffing van de arbeidsverplichting is bij alle klanten actueel en er vindt opvolging plaats indien deze ontheffing eindigt;
- De uitkeringen die in verband met complexiteit geblokkeerd zijn, worden binnen 3 maanden afgehandeld;
- De langdurige en forfaitaire loonkostensubsidies worden ingezet om betaald werk te stimuleren, rechtmatig uitbetaald en tijdig verlengd;
- Het verzorgen van een correcte uitbetaling van de bijzondere bijstand, Bbz, individuele inkomensvoetstuk en Tozo;
- Laborijn levert haar inkomensdienstverlening in nauwe afstemming met al haar partners in het sociaal domein;
- Bij vormgeving van het minimabeleid wordt samengewerkt met bureau financiële ondersteuning van Gemeente Doetinchem;
- Saldo instroom uitstroom 1% beter dan landelijk gemiddelde;
- Alle Tozo klanten krijgen, indien gewenst, actief een bedrijfsadvies dan wel ondersteuning bij omscholing of oriëntatie op ander werk.

In onderstaande tabel is de mutatie per post weergegeven.

Programma Inkomen & financiële dienstverlening	1e gewijzigde begroting 2021	Wijziging	2e gewijzigde begroting 2021
Baten			
<u>Bijdragen gemeenten</u>			
Bijstand	21.569.725	-727.544	20.842.181
Loonkostensubsidie	2.015.865	-257.991	1.757.874
Bijzondere Bijstand	330.000	-42.489	287.511
Individuele Inkomens toeslag	350.000	50.000	400.000
Tonk	740.000	-530.000	210.000
Bbz kapitaalverstrekkingen	32.500	-22.833	9.667
Tozo	2.000.000	138.889	2.138.889
Bijdrage directe salariskosten	614.875	-	614.875
	27.652.965	-1.391.968	26.260.997
<u>Overige baten</u>			
Ontvangsten bijstand	340.000	-24.854	315.146
Ontvangsten bijzondere bijstand	11.000	9.437	20.437
Ontvangsten Bbz leningen	17.500	22.833	40.333
Ontvangsten Tozo	120.000	63.935	183.935
	488.500	71.351	559.851
Totaal baten	28.141.465	-1.320.617	26.820.848
Lasten			
Bijstand	21.909.725	-752.398	21.157.327
Loonkostensubsidie	2.015.865	-257.991	1.757.874
Bijzondere Bijstand	341.000	-33.051	307.949
Individuele Inkomens toeslag	350.000	50.000	400.000
Tonk	740.000	-530.000	210.000
Bbz kapitaalverstrekkingen	50.000	-	50.000
Tozo	2.120.000	202.824	2.322.824
Directe salariskosten	614.875	140.125	755.000
Totaal lasten	28.141.465	-1.180.492	26.960.973
Saldo baten en lasten	-	-140.125	-140.125
Toevoeging bestemmingsreserve	-	-	-
Onttrekking bestemmingsreserve	-	-	-
Resultaat	-	-140.125	-140.125

Bijstand

Het aantal klanten in de bijstand is sneller afgenomen dan was voorzien. Hierdoor verwachten we € 750.000 minder uit te geven, waardoor de bijdrage van de gemeenten vanuit de BUIG ook lager wordt.

Langdurige loonkostensubsidie

Zoals bij de ontwikkeling van de aantallen reeds beschreven, hebben we de kosten voor langdurige loonkostensubsidie naar beneden bijgesteld met ruim € 250.000.

Bijzondere bijstand

Onder de post bijzondere bijstand wordt de uitbetaling verantwoord van de volgende zaken: overbruggingsuitkering statushouders, aanvullende bijstand voor klanten onder de 21 jaar, woonkostentoeslag, compensatie belastingaanslag, individuele studietoelage en overige

bijzondere kosten van levensonderhoud. Deze lasten vallen circa € 33.000 lager uit dan begroot.

Tonk (tijdelijke ondersteuning noodzakelijke kosten)

Per 1 januari 2021 voert Laborijn de Tonk regeling uit voor de gemeente Aalten en Doetinchem. Deze regeling is een uitbreiding van de bijzondere bijstand voor inwoners die een fors inkomensverlies hebben door de coronacrisis en hun woonkosten niet meer kunnen betalen en dit ook niet vanuit andere regelingen kunnen doen. De verwachting is nu dat hier in 2021 € 740.000 voor beschikbaar wordt gesteld door het Rijk. In de praktijk blijkt het aantal inwoners dat van deze regeling gebruik heeft gemaakt veel lager te zijn dan verwacht. De lasten Tonk stellen we hierdoor naar beneden bij met € 530.000.

Tozo

Ten tijde van het opmaken van de 1^e begrotingswijziging 2021 zou de Tozo stoppen per 1 juli 2021. De regeling is inmiddels verlengd tot 1 oktober, dit resulteert in ruim 200.000 extra lasten.

Directe salariskosten

Dit betreffen de salariskosten van medewerkers die direct aan dit programma zijn toe te rekenen¹. In 2021 is gebleken dat meer formatie nodig was voor de uitvoering van onder andere de Tonk, Tozo en voor het opzetten van het ondernemerssteunpunt. Dit gaat om circa € 140.000.

---

¹ Dit is een verplichting conform het BBV

4.2 Programma Ontwikkeling, participatie & re-integratie

Ten aanzien van het programma Ontwikkeling, participatie & re-integratie dient een begrotingswijziging plaats te vinden ter grootte van € 50.721 negatief.

De doelstellingen van dit programma zijn onder andere:

- Het vormgeven van een passend zorg, participatie en re-integratietraject met bijbehorend ontwikkelingsplan voor alle inwoners die een participatiewet-uitkering ontvangen;
- Binnen de dienstverlening is specifieke aandacht voor de groepen statushouders en jongeren. Gezien de specifieke behoeftes en vraagstukken beschikken we over gespecialiseerde professionals voor het bieden van een programma gericht op ontwikkeling en re-integratie. Binnen de programma's bieden we deze inwoners, aanvullend op onze reguliere dienstverlening, specifieke instrumenten. Ook bestaat de mogelijkheid om instrumenten gedurende een langere periode in te zetten;
- Het uitvoeren van de regeling "nieuw beschut" door (laten) aanbieden van een dienstverband en het vormgeven van coaching en begeleiding;
- Het treffen van voorbereidingen en implementeren van de nieuwe Wet inburgering in samenwerking met de deelnemende gemeenten;
- Vormgeven van pilots waarin we voor inwoners een doorlopende ontwikkellijn vormgeven ongeacht de wettelijke regeling waarvan zijn gebruik maken (Wmo, onderwijs, Jeugdhulp en Participatiewet);
- Stimuleren van de aantal parttime werkenden vanuit de Participatiewet. Door vormgeven impuls aanpak het percentage parttime werkenden te laten groeien naar 12% van het bestand;
- Het samenwerken met het WSPA om plaatsingen binnen de arbeidsmarktregio te realiseren;
- Het zorgen voor een doorlopende ontwikkellijn voor alle klanten van Laborijn, waarbij de ontwikkelresultaten meetbaar gemaakt worden;
- Eind 2021 is een plan opgesteld voor de uitvoering van "nieuw beschut" op grond van de nieuwe cao en de te maken keuzes omtrent werkgeverschap.

Programma Ontwikkeling, participatie & re-integratie	1e gewijzigde begroting 2021	Wijziging	2e gewijzigde begroting 2021
Baten			
Wiw inleenvergoedingen	23.000	-	23.000
Rijksbudget Re-integratie	3.249.864	-635.314	2.614.550
Rijksbudget Nieuw Beschut	-	565.372	565.372
Bijdrage gemeenten directe salariskosten	974.211	-	974.211
Incidentele baten Esf subsidie	-	359.144	359.144
Totaal baten	4.247.075	289.202	4.536.277
Lasten			
Loonkostensubsidie kortdurend	15.000	-4.000	11.000
Jobcoaching	255.175	-	255.175
Werkgeversservicepunt	121.778	-	121.778
Wiw	276.000	-	276.000
Kinderopvang	21.744	3.256	25.000
Interne ontwikkeltrajecten	1.275.339	-	1.275.339
Infrastructuur	265.965	-	265.965
Nieuw beschut	119.000	-	119.000
Aanvullende re-integratie/ontwikkeling	531.863	-19.716	512.147
Vergoedingen en premies	91.000	-49.483	41.517
Directe salariskosten	974.211	50.721	1.024.932
Totaal lasten	3.947.075	-19.221	3.927.854
Saldo baten en lasten	300.000	308.423	608.423
Toevoeging bestemmingsreserve	-300.000	-359.144	-659.144
Onttrekking bestemmingsreserve	-	-	-
Resultaat	-	-50.721	-50.721

Budget re-integratie

Dit Rijksbudget is in de septembercirculaire 2021 naar beneden bijgesteld met € 69.942.

Rijksbudget Re-integratie per gemeente	1e gewijzigde begroting 2021	Wijziging	2e gewijzigde begroting 2021
Aalten	397.653	-14.929	382.724
Doetinchem	2.852.211	-55.013	2.797.198
Totaal	3.249.864	-69.942	3.179.922

ESF-subsidie

In 2021 heeft Laborijn een ESF-project genaamd "intensieve begeleiding naar werk in de achterhoek" succesvol afgerond. Hiervoor heeft Laborijn € 359.144 aan middelen ontvangen.

Directe salariskosten

Dit betreffen de salariskosten van medewerkers die direct aan dit programma zijn toe te rekenen². In 2021 is gebleken dat meer formatie nodig was om de begeleiding van de inwoners te intensiveren. Hiervoor hebben we onder andere tijdelijk personeel ingehuurd waardoor de kosten hoger zijn uitgevallen. Dit gaat om circa € 50.000.

² Dit is een verplichting conform het BBV

4.3 Programma Wsw

Ten aanzien van het programma Wsw dient een begrotingswijziging plaats te vinden ter grootte van € 467.855 positief.

De doelstellingen van dit programma zijn onder andere:

- Voor de Wsw-medewerkers bieden we intensieve begeleiding en training. We streven daarbij om zo veel als mogelijk onze medewerkers een stap naar een externe detachering te laten zetten. Ultimo 2021 het percentage extern werkzaam³ terug te brengen naar 72% (gemiddeld in 2021 67%). Uiteraard is de haalbaarheid hiervan afhankelijk van het verloop van de coronacrisis.
- Ervoor zorgen dat alle Wsw-medewerkers een individueel ontwikkelplan hebben dat niet ouder is dan 1 jaar;
- De omzet intern werk laten toenemen met minimaal € 243.302, ook dit is afhankelijk van het verloop van de coronacrisis;
- De DVO Wsw die is gesloten met Oude IJsselstreek op een goede manier uitvoeren.
- Binnen de WLC's werken interne Wsw-medewerkers op een passende beschutte werkplek. Laborijn draagt zorg voor de acquisitie en werkvoorbereiding van deze werkzaamheden met als doel de ontwikkeling van medewerkers te stimuleren en de omzet te behalen zoals in de begrotingswijziging is opgenomen;

---

³ Onder extern werkzaam wordt verstaan: groepsdetachering, individuele detachering of begeleid werken.

Programma Wsw	1e gewijzigde begroting 2021	Wijziging	2e gewijzigde begroting 2021
Baten			
Omzet groepsdetacheringen	3.713.000	-529.221	3.183.779
Omzet individuele detacheringen	1.781.000	51.498	1.832.498
Omzet intern werk	554.000	-	554.000
Bijdrage vervoerskosten inleners	115.000	20.000	135.000
Lage Inkomensvoordeel (Liv)	262.000	-	262.000
Verrekening kostendeel OJ	361.900	-26.395	335.505
	6.786.900	-484.117	6.302.783
Rijksbudget	19.805.824	156.287	19.962.111
Rijksbudget coronacrisis	350.000	43.000	393.000
Bijdrage gemeenten directe salariskosten	2.088.384	-	2.088.384
Totaal baten	29.031.108	-284.830	28.746.278
Lasten			
Loonkosten Wsw	20.215.000	-335.000	19.880.000
Vervoerskosten Wsw	520.000	-20.000	500.000
Overige kosten Wsw	630.000	-30.000	600.000
Kosten begeleid werken	1.253.000	-87.000	1.166.000
Directe productiekosten	30.000	-	30.000
Omzet deel af te dragen aan OJ	1.317.145	-147.301	1.169.844
Directe salariskosten	2.088.384	-133.384	1.955.000
Totaal lasten	26.053.529	-752.686	25.300.844
Saldo baten en lasten	2.977.579	467.855	3.445.434
Toevoeging bestemmingsreserve	-	-	-
Onttrekking bestemmingsreserve	-	-	-
Resultaat	2.977.579	467.855	3.445.434

Omzet

Door het wegvallen van een aantal groepsdetacheringen en individuele detacheringen door de coronacrisis zal de omzet circa € 480.000 lager zijn dan begroot. Door de crisis zijn er medewerkers teruggestroomd naar intern werk en is het moeilijk om nieuwe groepsdetacheringen te bewerkstelligen.

Rijksbudget Wsw

Het Rijksbudget Wsw is aangepast op basis van de septembercirculaire 2021.

Rijksbudget Wsw per gemeente	1e gewijzigde begroting 2021	Wijziging	2e gewijzigde begroting 2021
Aalten	6.026.362	223.032	6.249.394
Doetinchem	7.936.488	-122.424	7.814.064
Montferland	4.291.102	13.366	4.304.468
Bronckhorst	1.551.872	42.313	1.594.185
Totaal	19.805.824	156.287	19.962.111

Tevens krijgen we een extra subsidie vanwege de coronacrisis van € 393.000 ter dekking van de schade die ontstaan door corona. Dit is € 43.000 hoger dan was verwacht bij de begroting.

Rijksbudget Coronacrisis per gemeente	1e gewijzigde begroting 2021	Wijziging	2e gewijzigde begroting 2021
Aalten	109.572	13.462	123.034
Doetinchem	137.006	16.832	153.838
Montferland	75.471	9.272	84.743
Bronckhorst	27.951	3.434	31.385
Totaal	350.000	43.000	393.000

Lasten Wsw

De lasten Wsw zijn per saldo circa € 752.000 lager (na verrekening aandeel Oude IJsselstreek) dan in de begroting 2021 was opgenomen. De salariskosten Wsw zijn € 335.000 lager door een groter verloop in het aantal Wsw-medewerkers en doordat de WW-premie is verlaagd met ingang van 1 augustus 2021 in verband met de afschaffing van de Baan gerelateerde investeringskorting. Daarnaast zijn de kosten begeleid werken afgenomen doordat er een afname is geweest in 2021 die niet was voorzien.

Directe salariskosten

Dit betreffen de salariskosten van medewerkers die direct aan dit programma zijn toe te rekenen⁴. In 2021 is gebleken dat minder formatie nodig was om de taak uit te voeren. Dit komt hoofdzakelijk doordat minder Wsw-medewerkers in dienst zijn dan was verwacht. De directe salariskosten zijn hierdoor circa € 133.000 lager.

---

⁴ Dit is een verplichting conform het BBV

4.4 Programma Overhead

Ten aanzien van de lasten bedrijfsvoering dient er een begrotingswijziging plaats te vinden ter grootte van € 277.010 negatief na mutatie reserves.

De doelstellingen van dit programma zijn onder andere:

- Organisatie-, teamontwikkeling & HRM: op basis van de wensen van het leidinggevend personeel zal het opleidings-cursusaanbod worden vergroot. Hiermee worden de te ontwikkelen gebieden zowel op kennis als vaardigheden voorzien.
- Informatiemanagement: de dashboards worden ontwikkeld op basis van de input van de lijnverantwoordelijke managers. De wensen worden geïnventariseerd, beoordeeld en vervolgens wordt overgegaan tot het programmeren van de systemen. De focus zal liggen op de datavalidatie, definities en visuele vormgeving. Visuele vormgeving werkt vaak veel sterker dan tekst.
- Financiën: de budgettering in de financiële systemen zal verder worden geoptimaliseerd op basis van de verkregen ervaring in 2019 en 2020. Hierdoor kan het financiële sturingsproces eenvoudiger plaatsvinden. Dit zal gebeuren door de inrichting van de administratie zo aan te passen dat het voldoet aan de wensen van de gebruikers.
- Kwaliteit/IC: procesoptimalisatie wordt gerealiseerd door actief informatie op te halen bij de lijnafdelingen en we gaan gebruik maken van een nieuwe tool “procesmining”. Hiermee kunnen we de afwijkingen in processen in beeld brengen om vervolgens de lijn te adviseren over oplossingsrichtingen en verbetervoorstellen. Na besluitvorming in de lijn worden aanpassingen doorgevoerd in de systemen en zorggedragen voor aanvullende (werk)instructies, (her)controles en waar nodig in de stuurinformatie.
- Communicatie: de externe communicatie zal worden geoptimaliseerd door onder andere het gebruik van sociale media, berichten in de krant, presentaties voor de raads werkgroep en andere stakeholders. Daarnaast starten we in 2021 met een continu klanttevredenheidsonderzoek, een klantadviesraad en een klantenpanel.

Programma Overhead	1e gewijzigde begroting 2021	Wijziging	2e gewijzigde begroting 2021
Baten			
Rentebaten	6.000	6.000	12.000
Inkomsten uit dienstverleningsovereenkomsten	110.800	-	110.800
Inkomsten uit DVO OIJ Wsw	1.469.909	-171.745	1.298.164
Opbrengst catering	24.000	18.000	42.000
Huuropbrengsten	342.000	-	342.000
Bijdrage gemeenten	2.888.527	-	2.888.527
Bijdrage vanuit re-integratiebudget voor infrastructuur	265.965	-	265.965
Incidentele baten	742.202	10.600	752.802
Totaal baten	5.849.404	-137.146	5.712.258
Lasten			
Loonkosten	5.280.462	-57.462	5.223.000
Overige personeelskosten	473.612	36.388	510.000
Huisvestingskosten	1.093.500	-29.500	1.064.000
Facilitaire kosten	595.000	12.000	607.000
ICT kosten	1.284.800	-66.800	1.218.000
Algemene kosten	241.000	-20.000	221.000
Incidentele lasten	2.138.302	-1.020.077	1.118.225
Totaal lasten	11.106.676	-1.145.450	9.961.225
Saldo baten en lasten	-5.257.272	1.008.304	-4.248.968
Mutatie bestemmingsreserve			
Toevoeging aan reserve	-229.000	-	-229.000
Onttrekking aan reserve	2.508.693	-1.285.314	1.223.379
Mutatie algemene reserve			
Toevoeging aan reserve	-	-	-
Onttrekking aan reserve	-	-	-
Resultaat na bestemming	-2.977.579	-277.010	-3.254.589

Inkomsten uit dienstverleningsovereenkomst Oude IJsselstreek Wsw

De inkomsten uit de DVO Wsw met de gemeente Oude IJsselstreek vallen naar verwachting lager uit dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door het feit dat het aandeel Wsw-medewerkers van Oude IJsselstreek in het totale aantal medewerkers kleiner is dan aanvankelijk begroot.

Incidentele lasten

De incidentele lasten zijn aanzienlijk lager dan begroot. Als gevolg van de coronomstandigheden hebben we diverse noodzakelijke projecten dit jaar niet volledig kunnen uitvoeren. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om omvangrijke digitaliseringsprojecten die in de toekomst worden uitgevoerd zodat we aan wettelijke verplichtingen kunnen blijven voldoen. Daarnaast zijn diverse opleidingen, waar fysieke aanwezigheid voor nodig is, voor een deel van het personeel doorgeschoven naar 2022. Deze uitgaven zullen vanaf 2022 alsnog gaan plaatsvinden en vanuit de bestemmingsreserves worden betaald.

Mutatie reserves

De mutatie reserves worden toegelicht in hoofdstuk 5.

5. Mutaties reserves

Omschrijving reserves 2e begrotingsw ijsiging 2021	Saldo 31 december 2020	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31 december 2021
Algemene reserve	1.852	485	-	2.337
Bestemmingsreserves				-
- Wsw vakantiegelden- en dagen	1.343	225	-	1.568
- Wsw Rijkssubsidie	335	-	-	335
- Re-integratiemiddelen	638	659	-	1.297
- Pilot gemeente Aalten	35	-	-35	-
- Organisatieontwikkeling	797	50	-148	699
- Klant in Beeld gemeente Doetinchem	94	-	-94	-
- Tozo uitvoering	373	-	-	373
- Friciekosten Uittreding OIJ	4.086	-	-946	3.140
- Risico einde DVO Wsw	-	229	-	229
Totaal	9.553	1.648	-1.223	9.978

De toevoeging aan de bestemmingsreserves Wsw vakantiegelden- en dagen van € 225.000, € 50.000 aan de bestemmingsreserve organisatieontwikkeling en de toevoeging van € 485.000 aan de algemene reserve zijn vanuit de resultaatbestemming 2020 verwerkt.

De overige toevoeging aan de bestemmingsreserves van € 888.144 betreft enerzijds een nieuw te vormen bestemmingsreserve Wsw van € 229.000 en anderzijds een toevoeging aan de bestemmingsreserve re-integratie van € 659.144. Dit bedrag bestaat uit een verwacht overschot op het re-integratiebudget vanwege de coronacrisis (€ 300.000) en een ontvangen Esf-subsidie van € 359.144. Deze ESF-subsidie is niet eerder in de begroting opgenomen vanwege de onzekerheid van realisatie.

De bestemmingsreserves Pilot gemeente Aalten en Klant in Beeld Doetinchem zijn volledig onttrokken en deze activiteiten zijn ook afgerond in 2021.

De onttrekking bestemmingsreserve frictiekosten Uittreding Oude IJsselstreek is lager dan was begroot doordat de incidentele lasten lager zijn uitgevallen (zie uitleg blz.16).

6. Investeringsen

Ten aanzien van de investeringen verwachten we onderstaande wijzigingen.

Dit wordt met name veroorzaakt door de gemaakte onderzoeks- en ontwikkelkosten voor de nieuwe huisvesting en de noodzakelijke verbouwingen in het WLC in Uift.

Investeringsen	1e gewijzigde begroting 2021	Wijziging	2e gewijzigde begroting 2021
Gebouw en (onderzoeks- en ontwikkelkosten)	pm	25.000	25.000
Verbouwingen	10.000	20.000	30.000
Overige	10.000	-3.000	7.000
Installaties	15.000	-10.000	5.000
Machines	-	-	-
Meubilair	35.000	5.000	40.000
Totaal	70.000	37.000	107.000

7. Bijlagen

Bijlage 1 Programma Inkomen & financiële dienstverlening per gemeente

Programma Inkomen & financiële dienstverlening Aalten	1e gewijzigde begroting 2021	Wijziging	2e gewijzigde begroting 2021
Baten			
<u>Bijdragen gemeenten</u>			
Bijstand	3.932.001	-142.571	3.789.430
Loonkostensubsidie	403.428	32.545	435.973
Bijzondere Bijstand	50.000	-13.792	36.208
Individuele Inkomenstoeslag	50.000	50.000	100.000
Tonk	185.000	-140.000	45.000
Bbz kapitaalverstrekkingen	5.000	-13.917	-8.917
Tozo	500.000	-42.231	457.769
Bijdrage directe salariskosten	155.227	-	155.227
	5.280.656	-269.965	5.010.690
<u>Overige baten</u>			
Ontvangsten bijstand	60.000	17.680	77.680
Ontvangsten bijzondere bijstand	1.000	734	1.734
Ontvangsten Bbz leningen	5.000	13.917	18.917
Ontvangsten Tozo	20.000	38.083	58.083
	86.000	70.413	156.413
Totaal baten	5.366.656	-199.552	5.167.103
Lasten			
Bijstand	3.992.001	-124.891	3.867.110
Loonkostensubsidie	403.428	32.545	435.973
Bijzondere Bijstand	51.000	-13.058	37.942
Individuele Inkomenstoeslag	50.000	50.000	100.000
Tonk	185.000	-140.000	45.000
Bbz kapitaalverstrekkingen	10.000	-	10.000
Tozo	520.000	-4.148	515.852
Directe salariskosten	155.227	35.375	190.602
Totaal lasten	5.366.656	-164.178	5.202.478
Saldo baten en lasten	-	-35.375	-35.375
Toevoeging bestemmingsreserve	-	-	-
Ottrekking bestemmingsreserve	-	-	-
Resultaat	-	-35.375	-35.375

Programma Inkomen & financiële dienstverlening Doetinchem	1e gewijzigde begroting 2021	Wijziging	2e gewijzigde begroting 2021
Baten			
<u>Bijdragen gemeenten</u>			
Bijstand	17.637.724	-584.973	17.052.751
Loonkostensubsidie	1.612.437	-290.536	1.321.901
Bijzondere Bijstand	280.000	-28.697	251.303
Individuele Inkomenstoeslag	300.000	-	300.000
Tonk	555.000	-390.000	165.000
Bbz kapitaalverstrekingen	27.500	-8.917	18.583
Tozo	1.500.000	181.120	1.681.120
Bijdrage directe salariskosten	459.648	-	459.648
	22.372.309	-1.122.003	21.250.306
<u>Overige baten</u>			
Ontvangsten bijstand	280.000	-42.534	237.466
Ontvangsten bijzondere bijstand	10.000	8.704	18.704
Ontvangsten Bbz leningen	12.500	8.917	21.417
Ontvangsten Tozo	100.000	25.852	125.852
	402.500	939	403.439
Totaal baten	22.774.809	-1.121.064	21.653.745
Lasten			
Bijstand	17.917.724	-627.507	17.290.217
Loonkostensubsidie	1.612.437	-290.536	1.321.901
Bijzondere Bijstand	290.000	-19.993	270.007
Individuele Inkomenstoeslag	300.000	-	300.000
Tonk	555.000	-390.000	165.000
Bbz kapitaalverstrekingen	40.000	-	40.000
Tozo	1.600.000	206.972	1.806.972
Directe salariskosten	459.648	104.750	564.398
		-	
Totaal lasten	22.774.809	-1.016.314	21.758.495
Saldo baten en lasten	-	-104.750	-104.750
Toevoeging bestemmingsreserve	-	-	-
Onttrekking bestemmingsreserve	-	-	-
Resultaat	-	-104.750	-104.750

Rijksbudget Buig per gemeente (begroot)	1e gewijzigde begroting 2021	Wijziging	2e gewijzigde begroting 2021
Aalten	4.335.429	108.989	4.444.418
Doetinchem	19.250.161	-461.897	18.788.264
Totaal	23.585.590	-352.908	23.232.682

Resultaat Buig per gemeente	1e gewijzigde begroting 2021	Wijziging	2e gewijzigde begroting 2021
Aalten	-	219.015	219.015
Doetinchem	-	413.612	413.612
Totaal	-	632.628	632.628

Bijzondere Bijstand, individuele inkomens toeslag en Tonk	Aalten	Doetinchem	Laborijn
Aanvullende bijstand < 21 jaar	7.279	206.195	213.475
Belastingaanslag	9.063	14.949	24.011
Eenmalige overbrugging	10.503	14.755	25.258
Individuele studietoelage	6.048	23.579	29.627
Leenbijstand	876	6.586	7.462
Overige algemene levensbehoeften	1.988	3.501	5.489
Woonkostentoeslag	2.468	-	2.468
	37.942	270.007	307.950
Aflossing	-1.734	-18.704	-20.437
	36.208	251.303	287.512
Individuele inkomens toeslag	100.000	300.000	400.000
Tonk	45.000	165.000	210.000
Bijdrage gemeente	181.208	716.303	897.512

Bbz bedrijfskredieten	Aalten	Doetinchem	Laborijn
Onderzoekskosten	10.000	40.000	50.000
Bedrijfskredieten	-	-	-
Terug te ontvangen van Rijk in 2022	-	-	-
	-	-	-
Aflossing en rente leningen vanaf 2020	-	-	-
Aflossing en rente leningen vóór 2020	75.667	85.667	161.333
Af te dragen aan Rijk (75%)	-56.750	-64.250	-121.000
	18.917	21.417	40.333
Bijdrage gemeente	-8.917	18.583	9.667

Bijlage 2 Bijdragen per gemeente

Bijdrage per programma per gemeente	1e gewijzigde begroting 2021	Wijziging	2e gewijzigde begroting 2021
Programma Inkomen & financiële dienstverlening			
<u>Buig</u>			
Aalten	4.335.429	-110.026	4.225.403
Doetinchem	19.250.161	-875.509	18.374.652
	23.585.590	-985.536	22.600.054
<u>Bijzondere bijstand/Ind.Inkomenstoeslag/Tonk/Bbz</u>			
Aalten	290.000	-117.709	172.291
Doetinchem	1.162.500	-427.613	734.887
	1.452.500	-545.322	907.178
<u>Tozo verstrekkingen</u>			
Aalten	500.000	-42.231	457.769
Doetinchem	1.500.000	181.120	1.681.120
	2.000.000	138.889	2.138.889
<u>Directe salariskosten</u>			
Aalten	155.227	-	155.227
Doetinchem	459.648	-	459.648
	614.875	-	614.875
Totaal	27.652.965	-1.391.968	26.260.997
Programma Ontwikkeling, participatie & re-integratie			
<u>Re-integratie budget</u>			
Aalten	397.653	-14.929	382.724
Doetinchem	2.852.211	-55.013	2.797.198
	3.249.864	-69.942	3.179.922
<u>Directe salariskosten</u>			
Aalten	245.942	-	245.942
Doetinchem	728.269	-	728.269
	974.210	-	974.210
Totaal	4.224.074	-69.942	4.154.133
Programma Wsw			
<u>WSW-budget</u>			
Aalten	6.026.362	223.032	6.249.394
Doetinchem	7.936.488	-122.424	7.814.064
Montferland	4.291.102	13.366	4.304.468
Bronckhorst HKZ	1.551.872	42.313	1.594.185
	19.805.824	156.287	19.962.111
<u>WSW-budget corona</u>			
Aalten	109.572	13.462	123.034
Doetinchem	137.006	16.832	153.838
Montferland	75.471	9.272	84.743
Bronckhorst HKZ	27.951	3.434	31.385
	350.000	43.000	393.000
<u>Directe salariskosten</u>			
Aalten	527.218	-	527.218
Doetinchem	1.561.166	-	1.561.166
	2.088.384	-	2.088.384
Totaal	22.244.208	199.287	22.443.495

Bijdrage per programma per gemeente	1e gewijzigde begroting 2021	Wijziging	2e gewijzigde begroting 2021
Programma Overhead			
<u>Tozo uitvoeringskosten</u>			
Aalten	47.250	2.050	49.300
Doetinchem	141.750	30.350	172.100
	189.000	32.400	221.400
<u>Tonk uitvoeringskosten</u>			
Aalten	15.000	-	15.000
Doetinchem	45.000	-	45.000
	60.000	-	60.000
<u>Inburgering implementatiekosten</u>			
Aalten	55.773	-	55.773
Doetinchem	189.629	-	189.629
	245.402	-	245.402
<u>Programma gerelateerde lasten</u>			
Aalten	772.720	-	772.720
Doetinchem	1.721.738	-	1.721.738
Montferland	258.072	-	258.072
Bronckhorst HKZ	135.997	-	135.997
	2.888.527	-	2.888.527
Totaal	3.382.929	32.400	3.415.329
Totaal bijdrage gemeenten	57.504.177	-1.230.223	56.273.954
Gespecificeerd per gemeente:			
Aalten	13.478.146	-46.351	13.431.796
Doetinchem	37.685.566	-1.252.257	36.433.308
Montferland	4.624.645	22.638	4.647.283
Bronckhorst HKZ	1.715.820	45.747	1.761.568
Totaal programmalasten	57.504.177	-1.230.223	56.273.954

Bijdragen gemeenten 1e begrotingsw ijziging 2021 (x € 1.000)	Aalten	Doetinchem	Montferland	Bronckhorst	Totaal
Buig-budget	4.335	19.250	-	-	23.586
Tekort/overschot Buig budget	-	-	-	-	-
Bijzondere bijstand/Ind.Inkomenstoeslag/Tonk/Bbz	290	1.163	-	-	1.453
Tozo verstrekkingen	500	1.500	-	-	2.000
Re-integratiebudget	398	2.852	-	-	3.250
Wsw budget	6.026	7.936	4.291	1.552	19.806
Wsw budget corona	110	137	75	28	350
Tozo uitvoeringskosten	47	142	-	-	189
Tonk uitvoeringskosten	15	45	-	-	60
Inburgering implementatiekosten	56	190	-	-	245
Indirecte kosten	1.701	4.471	258	136	6.566
	13.478	37.686	4.625	1.716	57.504

Bijdragen gemeenten 2e begrotingsw ijziging 2021 (x € 1.000)	Aalten	Doetinchem	Montferland	Bronckhorst	Totaal
Buig-budget	4.225	18.375	-	-	22.600
Tekort/overschot Buig budget	-	-	-	-	-
Bijzondere bijstand/Ind.Inkomenstoeslag/Tonk/Bbz	172	735	-	-	907
Tozo verstrekkingen	458	1.681	-	-	2.139
Re-integratiebudget	383	2.797	-	-	3.180
Wsw budget	6.249	7.814	4.304	1.594	19.962
Wsw budget corona	123	154	85	31	393
Tozo uitvoeringskosten	49	172	-	-	221
Tonk uitvoeringskosten	15	45	-	-	60
Inburgering implementatiekosten	56	190	-	-	245
Indirecte kosten	1.701	4.471	258	136	6.566
	13.432	36.433	4.647	1.762	56.274

Verschil ten opzichte 1e begrotingsw ijziging (x € 1.000)	Aalten	Doetinchem	Montferland	Bronckhorst	Totaal
Buig-budget	-110	-876	-	-	-986
Tekort/overschot Buig budget	-	-	-	-	-
Bijzondere bijstand/Ind.Inkomenstoeslag/Tonk/Bbz	-118	-428	-	-	-545
Tozo verstrekkingen	-42	181	-	-	139
Re-integratiebudget	-15	-55	-	-	-70
Wsw budget	223	-122	13	42	156
Wsw budget corona	13	17	9	3	43
Tozo uitvoeringskosten	2	30	-	-	32
Tonk uitvoeringskosten	-	-	-	-	-
Inburgering implementatiekosten	-	-	-	-	-
Indirecte kosten	-	-	-	-	-
	-46	-1.252	23	46	-1.230

Bijlage 3 Geprognosticeerde balans na 2e begrotingswijziging 2021

Geprognosticeerde balans	1e gewijzigde begroting 2021	Wijziging	2e gewijzigde begroting 2021
Activa			
<i>Vaste activa</i>			
Immateriele vaste activa	-	25	25
Materiele vaste activa	2.517	8	2.525
Financiële vaste activa	111	-7	104
	2.628	26	2.654
<i>Vlottende activa</i>			
Voorraden	-	-	-
Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar	16.226	1.763	17.989
Liquide middelen	350	-	350
Overlopende activa	130	-	130
	16.706	1.763	18.469
Totaal activa	19.334	1.789	21.123
Passiva			
<i>Vaste passiva</i>			
Eigen vermogen			
Algemene reserve	2.337	-	2.337
Bestemmingsreserve	5.997	1.644	7.641
Resultaat	-	-	-
	8.334	1.644	9.978
Voorzieningen	1.500	145	1.645
Vaste schulden met een rentetypische looptijd > 1 jaar	400	-	400
	10.234	1.789	12.023
<i>Vlottende passiva</i>			
Netto vlottende schulden, met een rentetypische looptijd < 1 jaar	9.000	-	9.000
Overlopende passiva	100	-	100
	9.100	-	9.100
Totaal passiva	19.334	1.789	21.123

Bijlage 4 Kengetallen en EMU-saldo

Kengetallen	1e gewijzigde begroting 2021	Wijziging	2e gewijzigde begroting 2021
Netto schuldquote	-10,85%	-2,91%	-13,76%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor leningen	-10,85%	-2,91%	-13,76%
Solvabiliteitsratio	43,11%	4,13%	47,24%
Structurele exploitatieruimte	2,08%	-1,52%	0,56%

EMU Saldo	1e gewijzigde begroting 2021	Wijziging	2e gewijzigde begroting 2021
Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan/onttrekking uit reserves (+)	-1.980	1.644	-335
Mutaties (im)materiële vaste activa (-)	-89	33	-56
Mutaties voorzieningen (+)	-612	145	-467
Mutaties voorraden (-)	-	-	-
Eventuele boekw inst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa (-)	-	-	-
Berekend EMU-Saldo	-2.503	1.757	-746

Bijlage 5 Beleidsindicatoren

- Formatie en bezetting per 1000 inwoners
 $140/121 = 1,16$
- Apparaatskosten per inwoner
 $\text{€ } 10.872.427 / 121.133 = \text{€ } 90$
- Overhead ten opzichte van totale lasten
 $\text{€ } 9.961.225 / \text{€ } 66.150.896 = 15,06\%$

Bijlage 6 Taakvelden

taakveld	omschrijving	baten	lasten	saldo 2021
0.4	overhead	8.625	12.570	-3.945
0.5	treasury	12	8	4
0.8	overige baten en lasten	753	1.118	-365
0.10	mutaties reserves	1.223	888	335
6.3	inkomensregelingen	26.206	26.206	-
6.4	begeleide participatie	26.658	23.346	3.312
6.5	arbeidsparticipatie	3.562	2.903	659
		67.039	67.039	-